

**RAPORT O STANIE SEKTORA UBEZPIECZEŃ
PO IV KWARTAŁACH 2016 ROKU**

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Warszawa, 13 kwietnia 2017 r.

Słowa kluczowe: ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ, ZAKŁADY REASEKURACJI,
WYPŁACALNOŚĆ

Wstęp

1 stycznia 2016 r. weszła w życie ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2015 r., poz. 1844 z późn. zm.; dalej: ustawa o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej), wprowadzająca do polskiego systemu prawnego zasady dyrektywy Wypłacalność II¹. Spowodowało to wiele zmian zarówno w funkcjonowaniu zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, jak i w sposobie prowadzenia nadzoru nad sektorem ubezpieczeniowym. Wprowadzony system wypłacalności uwzględnia profil ryzyka, na jakie narażone są zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji w toku prowadzonej działalności. Zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zobowiązane są m.in. do posiadania odpowiednich środków własnych na pokrycie dwóch wymogów kapitałowych: dopuszczonych środków własnych (DŚW) na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (ang. *Solvency Capital Requirement* – SCR) oraz dopuszczonych podstawowych środków własnych (DPŚW) na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego (ang. *Minimum Capital Requirement* – MCR). Zmieniony został również zakres sprawozdań przekazywanych przez zakłady ubezpieczeń do organu nadzoru.

Zmiany te istotnie wpłynęły również na kształt raportu o sektorze ubezpieczeniowym. Wzorem raportów z okresów poprzednich, zaprezentowano w nim podstawowe informacje dotyczące wyników finansowych sektora ubezpieczeń zagregowane na podstawie sprawozdań finansowych i statystycznych za cztery kwartały 2016 roku oraz tendencje zaobserwowane w sektorze ubezpieczeń w ciągu tego okresu wraz z próbą wyjaśnienia i uzasadnienia zidentyfikowanych zmian.

Początkowe rozdziały raportu – dotyczące przychodów i kosztów działalności oraz wyników działalności zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, jak również informacja o pozycjach bilansowych – zostały opracowane na podstawie sprawozdawczości dla celów rachunkowości, natomiast rozdział dotyczący wypłacalności zakładów ubezpieczeń opracowany został na podstawie sprawozdawczości dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II).

¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II), Dz.U. L 335 z 15.12.2010, s. 48)

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. PODMIOTY RYNKU UBEZPIECZENIOWEGO	5
2. PRZYCHODY I KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	6
2.1. PRZYCHODY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	6
2.1.1. PRZYCHODY Z TYTUŁU SKŁADKI PRZYPISANEJ BRUTTO	6
2.1.2. PRZYCHODY Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ	10
2.2. KOSZTY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	11
2.2.1. ODSZKODOWANIA I ŚWIADCZENIA WYPŁACONE	11
2.2.2. KOSZTY DZIAŁALNOŚCI UBEZPIECZENIOWEJ	15
2.2.3. KOSZTY ZWIĄZANE Z DZIAŁALNOŚCIĄ LOKACYJNĄ	17
2.3. WYNIKI ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	18
2.3.1. WYNIK TECHNICZNY	18
2.3.2. WYNIK Z DZIAŁALNOŚCI LOKACYJNEJ	20
2.3.3. WYNIK FINANSOWY NETTO	21
3. BILANS ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	23
3.1. AKTYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	23
3.1.1. LOKATY ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ (LOKATY Z POZYCJI B AKTYWÓW)	24
3.2. PASYWA ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	25
3.2.1. KAPITAŁY WŁASNE ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	26
3.2.2. REZERWY TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWE BRUTTO	27
3.3. PORÓWNANIE WYBRANYCH POZYCJI BILANSOWYCH DLA CELÓW RACHUNKOWOŚCI I WYPŁACALNOŚCI	29
4. WYPŁACALNOŚĆ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ	30
4.1. STRUKTURA RYZYKA WEDŁUG KAPITAŁOWEGO WYMAGU WYPŁACALNOŚCI	30
4.2. WSKAŹNIKI WYPŁACALNOŚCI	32
SPIS TABEL	34
SPIS WYKRESÓW	35

1. Podmioty rynku ubezpieczeniowego

Na koniec 2016 roku zezwolenie na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej w Polsce posiadały 62 krajowe zakłady ubezpieczeń – 27 zakładów ubezpieczeń działu I (ubezpieczenia na życie) i 34 zakłady ubezpieczeń działu II (pozostałe ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe) oraz 1 zakład reasekuracji (**PTR S.A.**).

Wśród krajowych zakładów ubezpieczeń działalność ubezpieczeniową prowadziło 27 zakładów ubezpieczeń na życie, 33 zakłady ubezpieczeń osobowych i majątkowych oraz 1 zakład reasekuracji.

W omawianym okresie należy zwrócić uwagę na następujące wydarzenia:

- W 2016 roku działalność ubezpieczeniową rozpoczęły zakłady: **PKO TU S.A.** (5 stycznia 2016 r.), **TUW POLSKI ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH** (29 lutego 2016 r.), **TUW MEDICUM** (9 marca 2016 r.) oraz **POLSKI GAZ TUW** (22 grudnia 2016 r.).
- W dniu 22 kwietnia 2016 r. zakład ubezpieczeń znajdujący się w dobrowolnej likwidacji od grudnia 2010 r., tj. **UNIVERSUM Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A. w likwidacji** został wykreślony z Krajowego Rejestru Sądowego. Po otwarciu likwidacji, **UNIVERSUM Towarzystwo Ubezpieczeń na Życie S.A. w likwidacji** nie zawierało nowych umów ubezpieczenia, nie obejmowało ubezpieczeniem nowych klientów, jak również dotychczasowe umowy terminowe nie były przedłużane na następne okresy. Jako podmiot, któremu zostały oddane na przechowanie księgi i dokumenty zakładu ubezpieczeń po jego rozwiązaniu wyznaczono spółkę AICE POLSKA Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.
- Zakład **NATIONALE-NEDERLANDEN TU S.A.** w dniu 4 października 2016 r. uzyskał zezwolenie KNF, ale do dnia 31 grudnia 2016 r. nie rozpoczął jeszcze działalności.
- W dniu 21 października 2016 r. zakład **SKANDIA ŻYCIE TU S.A.** zmienił nazwę na **VIENNA LIFE TU na ŻYCIE S.A. VIENNA INSURANCE GROUP.**

2. Przychody i koszty zakładów ubezpieczeń

2.1. Przychody zakładów ubezpieczeń²

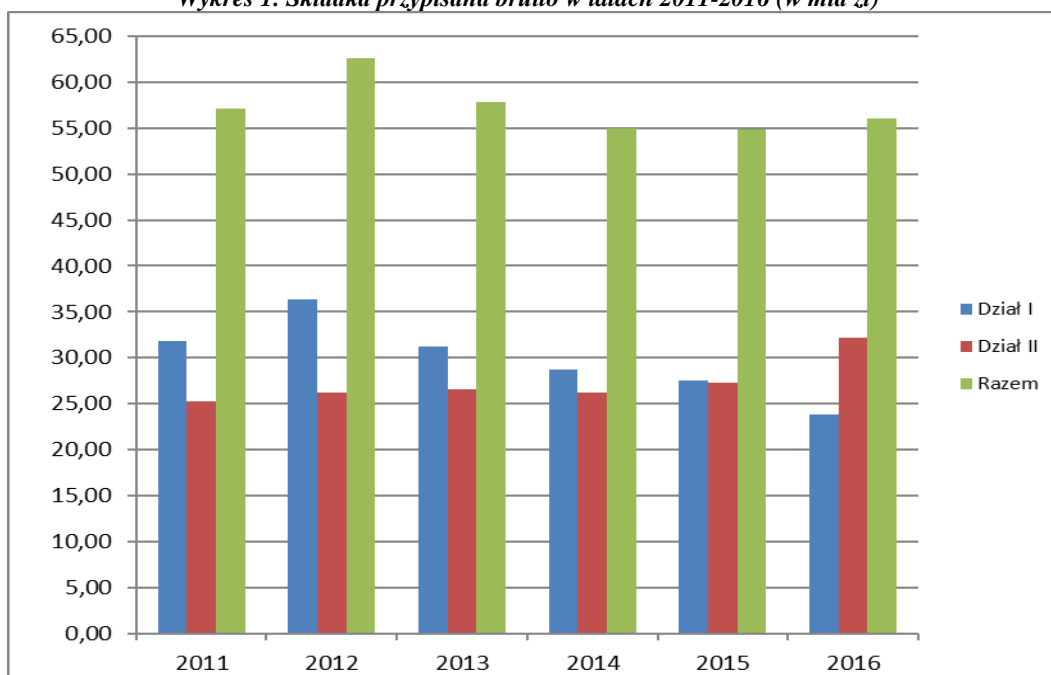
W ciągu czterech kwartałów 2016 r. zakłady ubezpieczeń uzyskały przychody w wysokości 74,81 mld zł. W strukturze przychodów zakładów ubezpieczeń dominuje składka przypisana brutto (74,91% przychodów ogółem), przychody z lokat (10,60% przychodów ogółem), udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych (4,49% przychodów ogółem) oraz niezrealizowane zyski z lokat (4,46% przychodów ogółem).

2.1.1. Przychody z tytułu składki przypisanej brutto

Po czterech kwartałach 2016 r. składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń wyniosła 56,04 mld zł i była o 2,23% (1,22 mld zł) wyższa, niż w analogicznym okresie poprzedniego roku. W dziale I nastąpił spadek składki o 13,33%, natomiast dział II odnotował wzrost przypisu składki o 17,92%.

Składka przypisana sektora ubezpieczeń wyniosła 56,04 mld zł i była wyższa o 1,22 mld zł niż rok wcześniej.

Wykres 1. Składka przypisana brutto w latach 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Składka zakładów ubezpieczeń na życie (dział I)

Na koniec 2016 roku składka przypisana brutto zakładów ubezpieczeń na życie wyniosła 23,86 mld zł i była niższa o 13,33% (o 3,67 mld zł) w porównaniu z analogicznym okresem 2015 roku.

Spośród grup ubezpieczeń działu I największy spadek składki przypisanej brutto, z 13 mld zł w zeszłym roku do 10,33 mld zł (różnica o 2,67 mld zł; 20,55%) wystąpił

² Zakłady ubezpieczeń działu I i działu II oraz zakład reasekuracji działu II, dalej zwane zakładami ubezpieczeń.

Wyniki zakładu reasekuracji PTR S.A. uwzględnione zostały w wynikach zakładów ubezpieczeń działu II.

w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK)³. Zmniejszenie składki nastąpiło również w grupie 1 (ubezpieczenia na życie), gdzie przypis składki był niższy o 1,03 mld zł (o 11,67%) niż w analogicznym okresie poprzedniego roku (spadek z 8,85 mld zł do 7,81 mld zł).

Pozostałe grupy zanotowały nieduży wzrost składki. W grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) składka zwiększyła się o 17,05 mln zł (o 0,31%). Natomiast w grupie 2 o 8,73 mln zł (o 7,45%). Minimalnie wyższa składka o 6,74 mln zł (o 5,14%) wystąpiła w grupie 4 (ubezpieczenia rentowe).

■ Koncentracja sektora ubezpieczeń działu I

W dziale I udział 5 największych zakładów ubezpieczeń na koniec 2016 roku wyniósł 59,43% i był o 2,73 pkt. proc. wyższy niż w analogicznym okresie 2015 roku.

Udział w rynku 5 największych zakładów działu I wyniósł 59,43%.

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w 2015 i 2016 roku

Lp.	Zakład ubezpieczeń	2015	Zakład ubezpieczeń	2016
1	PZU ŻYCIE SA	29,30%	PZU ŻYCIE SA	33,68%
2	AVIVA TUnŻ S.A.	8,04%	AVIVA TUnŻ S.A.	8,11%
3	METLIFE TUnŻiR S.A.	6,95%	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A.	6,19%
4	OPEN LIFE TU ŻYCIE S.A.	6,42%	METLIFE TUnŻiR S.A.	5,77%
5	TUnŻ WARTA S.A.	5,98%	NATIONALE-NEDERLANDEN TUnŻ S.A.	5,69%
Razem:		56,70%	Razem:	59,43%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

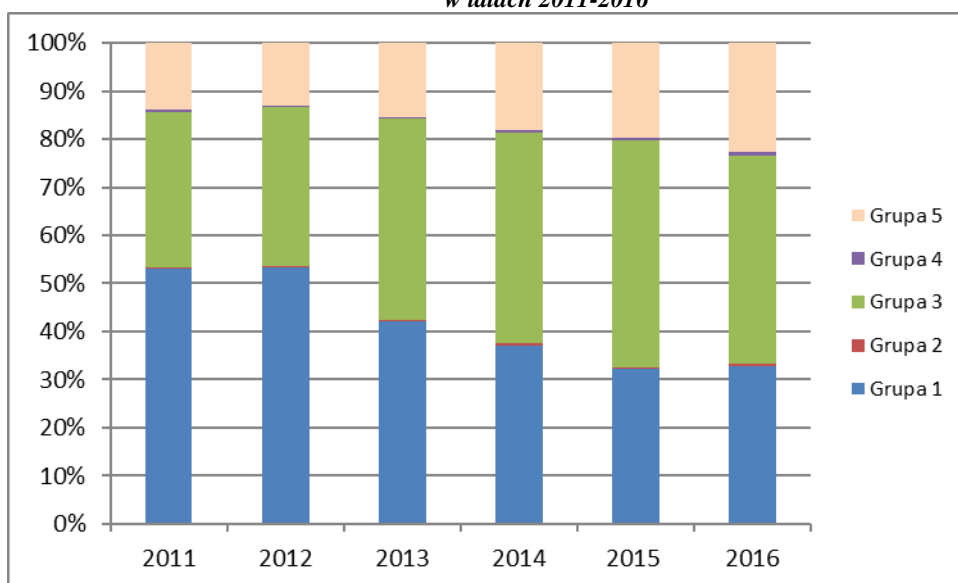
■ Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działu I

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu I w 2016 roku dominowały ubezpieczenia z grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) stanowiące 43,32% łącznej składki, gdzie 12,76% aktywów UFK (7,27 mld zł) stanowią umowy ubezpieczenia na życie związane z UFK lokujące środki finansowe w instrumenty strukturyzowane lub instrumenty pochodne w związku z oferowaniem ubezpieczeniowych produktów o charakterze inwestycyjnym. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia na życie (grupa 1) stanowiące 32,79% składki przypisanej brutto. Kolejną pozycję zajmowały uzupełniające ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 5), stanowiące 22,78% składki. Udział ubezpieczeń rentowych (grupa 4) i posagowych (grupa 2) był nieznaczny i wynosił odpowiednio 0,58% i 0,53% składki przypisanej brutto działu I z ubezpieczeń bezpośrednich.

W strukturze ubezpieczeń działu I przeważały ubezpieczenia z grupy 3, stanowiące 43,32% składki całego działu

³ Zgodnie z załącznikiem do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej grupę 3 działu I stanowią ubezpieczenia na życie, jeżeli są związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, a także ubezpieczenia na życie, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, dalej zwane ubezpieczenia na życie związane z UFK.

Wykres 2. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w latach 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Analizując zmiany w strukturze składki przypisanej brutto w 2016 roku w stosunku do roku poprzedniego można zauważyć spadek udziału ubezpieczeń z grupy 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) o 3,93 pkt. proc. przy wzroście udziału pozostałych grup ubezpieczeniowych. Udział grupy 5 (uzupełniające ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) był większy o 3,10 pkt. proc. W grupie 1 (ubezpieczenia na życie) nastąpiło zwiększenie udziału w składce działu o 0,62 pkt. proc. Minimalny wzrost odnotowała grupa 2 (ubezpieczenia posagowe) i grupa 4 (ubezpieczenia rentowe) – obie o 0,10 pkt. proc.

Zakłady ubezpieczeń na życie po IV kwartałach 2016 r. osiągnęły składkę przypisaną brutto z tytułu ubezpieczeń grupowych w wysokości 8,14 mld zł, a z tytułu ubezpieczeń indywidualnych 15,70 mld zł. W stosunku do roku 2015 składka z tytułu ubezpieczeń grupowych zmniejszyła się o 1,30 mld zł, a składka z tytułu ubezpieczeń indywidualnych o 2,37 mld zł. Spośród 27 zakładów ubezpieczeń działu I, 8 zakładów ubezpieczeń (9 w roku 2015) miało powyżej 50% udziału składki z ubezpieczeń grupowych w swoim portfelu.

Składka przypisana brutto z tytułu wpłat jednorazowych po IV kwartałach 2016 r. osiągnęła poziom 7,52 mld zł i zmniejszyła się w stosunku do roku 2015 o 3,51 mld zł. Natomiast składka płacona okresowo wyniosła w badanym okresie 16,32 mld zł i uległa spadkowi o 0,16 mld zł. Dziesięć zakładów ubezpieczeń działu I podobnie jak w roku 2015 wykazało powyżej 50% udziału składki jednorazowych w całym portfelu.

■ Składka zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych (dział II)

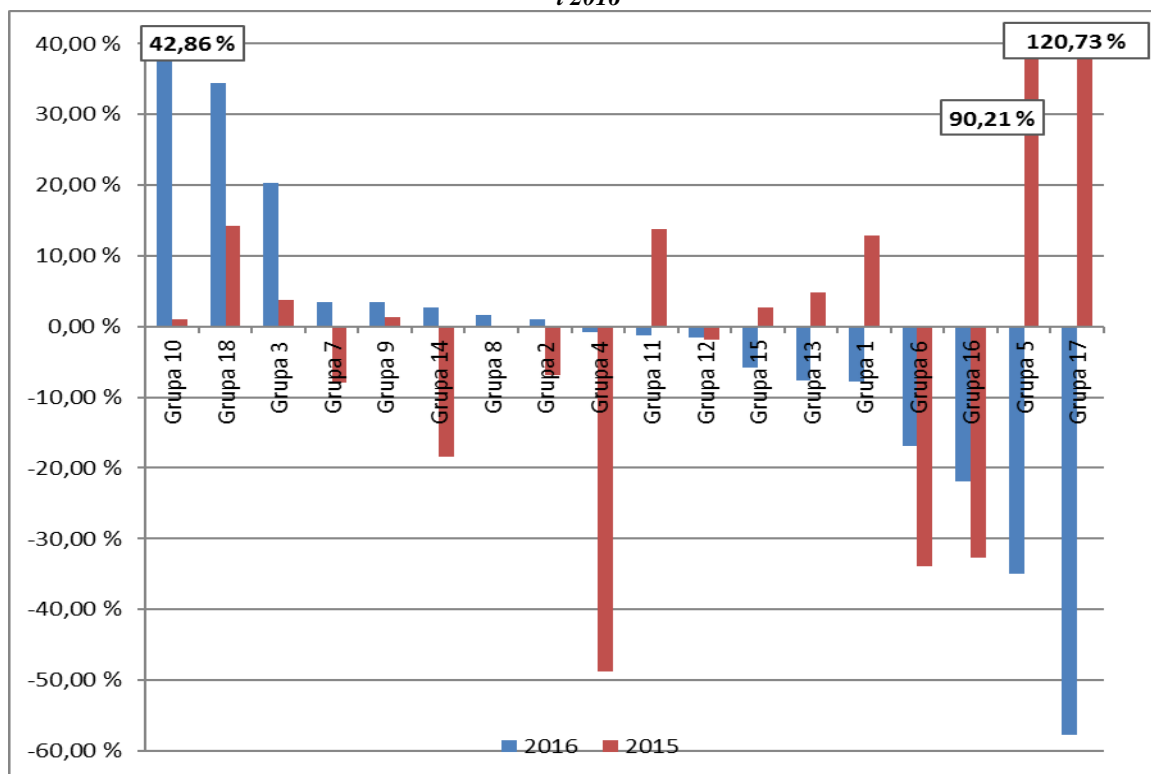
Wysokość składki przypisanej brutto zakładów ubezpieczeń działu II po czterech kwartałach 2016 r. wyniosła 32,18 mld zł i w porównywaniu ze składką w analogicznym okresie 2015 roku była wyższa o 17,92% (o 4,89 mld zł).

Wzrost składki przypisanej brutto w dziale II w stosunku do analogicznego okresu 2015 roku odnotowano w ośmiu grupach ubezpieczeń. Największy miał miejsce w grupie 10 (OC komunikacyjne) o 3,50 mld zł do poziomu 11,65 mld zł oraz w grupie 3 (auto-casco) o 1,11 mld zł do wartości 6,57 mld zł. Wzrost składki powyżej 200 mln zł wystąpił w grupie 18 (ubezpieczenia świadczenia pomocy). W grupie 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych) nastąpiło zwiększenie składki o 83,78 mln zł.

Składka przypisana brutto w dziale II była wyższa o 17,92% i wyniosła 32,18 mld zł

Największy spadek przypisu składki brutto w dziale II w stosunku do analogicznego okresu 2015 roku wystąpił w grupie 16 (ubezpieczenia ryzyk finansowych), zebrano o 187,90 mln zł składki mniej. W grupie 13 (OC pozostałe) nastąpił spadek składki o 152,79 mln zł. Zmniejszenie przypisu składki powyżej 100 mln zł wystąpiło również w grupie 1 (ubezpieczenia wypadku) oraz w grupie 17 (ochrona prawna), odpowiednio o 117,41 mln zł i 101,79 mln zł.).

Wykres 3. Zmiana składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działy II w roku 2015 i 2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Koncentracja sektora ubezpieczeń działy II

Po czterech kwartałach 2016 roku w dziale II udział w rynku 5 największych zakładów ubezpieczeń wyniósł 69,54%, co stanowiło spadek o 0,34 pkt. proc. w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku.

Udział w rynku 5 największych zakładów ubezpieczeń działy II wynosi 69,54%

Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działy II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w 2015 i 2016 roku

Lp.	Zakład ubezpieczeń	2015	Zakład ubezpieczeń	2016
1	PZU SA	32,46%	PZU SA	33,55%
2	STU ERGO HESTIA SA	13,64%	STU ERGO HESTIA SA	13,32%
3	TUIR WARTA S.A.	13,15%	TUIR WARTA S.A.	12,80%
4	TUIR ALLIANZ POLSKA S.A.	6,26%	TUIR ALLIANZ POLSKA S.A.	5,47%
5	COMPENSA TU S.A. VIG	4,37%	GENERALI T.U. S.A.	4,41%
Razem		69,88%	Razem	69,54 %

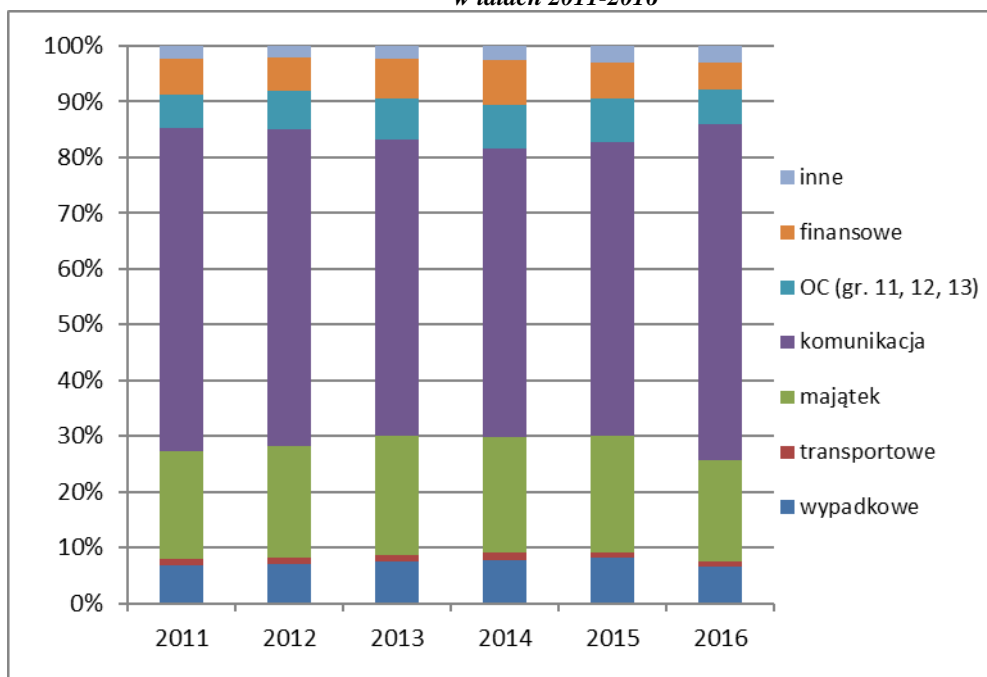
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Struktura ubezpieczeń bezpośrednich działy II

W strukturze pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych bezpośrednich na koniec 2016 r. dominowały ubezpieczenia komunikacyjne (grupa 3 i 10), stanowiące łącznie 60,27% składki przypisanej brutto działy II z działalności bezpośredniej, przy czym udział ubezpieczeń OC posiadaczy pojazdów mechanicznych wyniósł 38,55%,

natomiast ubezpieczeń auto-casco 21,72%. Udział ubezpieczeń komunikacyjnych wzrósł o 7,63 pkt. proc. rok do roku. Drugą pozycję zajmowały ubezpieczenia majątkowe (grupa 8 i 9), które stanowiły łącznie 18,28% składki. Na kolejnych miejscach znajdowały się ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe (grupa 1 i 2) o udziale 6,66%, ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej (grupy 11-13) o udziale 6,31% oraz ubezpieczenia finansowe (grupa 14-16) o udziale 4,69%.

Wykres 4. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w latach 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Porównując strukturę rynku ubezpieczeń bezpośrednich działu II po IV kwartałach 2016 r. z analogicznym okresem 2015 r. należy wskazać, że największy spadek udziału, o 1,63 pkt. proc. zanotowały ubezpieczenia grupy 13 (OC ogólna). Następnie ubezpieczenia grupy 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) o 1,48 pkt. proc. oraz ubezpieczenia w grupie 1 (ubezpieczenia wypadku) o 1,23 pkt. proc. Należy zauważyć również, że spadek po 1,10 pkt. proc. zanotowały grupy 9 i 16. Wzrost osiągnięto w trzech grupach: w grupie 10 (OC komunikacyjne) o 7,01 pkt. proc., grupie 3 (auto-casco) o 0,62 pkt. proc. i grupie 18 (ubezpieczenia świadczenia pomocy) o 0,36 pkt. proc.

2.1.2. Przychody z działalności lokacyjnej

Przychody z działalności lokacyjnej, z lokat na ryzyko zakładu ubezpieczeń oraz na ryzyko ubezpieczających na przestrzeni roku 2016 wyniosły 11,26 mld zł, co stanowiło wzrost o 10,05% (tj. o 1,03 mld zł) w porównaniu z rokiem 2015.

- W dziale I przychody z działalności lokacyjnej w porównaniu z rokiem 2015 wzrosły o 15,23%, tj. o 0,95 mld zł, na co największy wpływ miało zwiększenie się pozycji niezrealizowane zyski z lokat (o 1,18 mld zł).
- W dziale II przychody z działalności lokacyjnej wzrosły o 1,97%, tj. o 0,08 mld zł, na co znaczny wpływ miało zwiększenie się pozycji wynik dodatni z realizacji lokat (o 0,87 mld zł).

Na przychody z działalności lokacyjnej ogółem na koniec 2016 r. składają się przychody z lokat (70,40%) oraz niezrealizowane zyski z lokat (29,60%). W dziale I największą

W strukturze ubezpieczeń bezpośrednich działu II dominowały ubezpieczenia komunikacyjne stanowiące łącznie 60,27% składki działu

Przychody z działalności lokacyjnej sektora ubezpieczeń wzrosły o 10,05%

pozycją w lokatach były niezrealizowane zyski z lokat (40,91%), a w dziale II wynik dodatni z realizacji lokat (38,98%).

W strukturze przychodów z lokat zakładów ubezpieczeń ogółem dominuje wynik dodatni z realizacji lokat (43,33%) oraz dłużne papiery wartościowe (31,04%).

Tabela 3. Zestawienie przychodów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w 2015 i 2016 roku

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	2015	2016	Zmiana w %	Zmiana	2015	2016	Zmiana w %	Zmiana
Razem	6 237,72	7 187,93	15,23%	950,21	3 994,63	4 073,17	1,97%	78,54
I. Przychody z lokat	4 479,46	4 247,60	-5,18%	-231,86	3 675,40	3 680,17	0,13%	4,77
1. Przychody z lokat w nieruchomości	2,66	2,54	-4,45%	-0,12	19,25	19,64	2,01%	0,39
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	653,01	241,39	-63,03%	-411,62	1 815,91	949,62	-47,71%	-866,28
2.1. z udziałów i akcji	652,10	241,39	-62,98%	-410,71	1 807,68	939,51	-48,03%	-868,17
2.2. z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	0,90	0,00	-100,00%	-0,90	8,23	10,11	22,89%	1,88
2.3. z pozostałych lokat	0,00	0,00	0,00%	0,00	0,00	0,00	0,00%	0,00
3. Przychody z innych lokat finansowych	2 335,04	2 154,03	-7,75%	-181,00	1 116,65	1 117,58	0,08%	0,93
3.1. z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie doходу oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	402,05	437,83	8,90%	35,78	35,24	30,20	-14,28%	-5,03
3.2. z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie doходу	1 601,95	1 483,69	-7,38%	-118,26	968,41	976,84	0,87%	8,42
3.3. z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	281,23	197,65	-29,72%	-83,58	36,85	35,49	-3,68%	-1,36
3.4. z pozostałych lokat	49,81	34,86	-30,01%	-14,95	76,15	75,05	-1,45%	-1,10
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	1,46	2,44	66,77%	0,98	5,36	5,76	7,38%	0,40
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	1 487,30	1 847,20	24,20%	359,90	718,23	1 587,57	121,04%	869,33
II. Niezrealizowane zyski z lokat	1 758,25	2 940,33	67,23%	1 182,08	319,23	393,01	23,11%	73,78

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

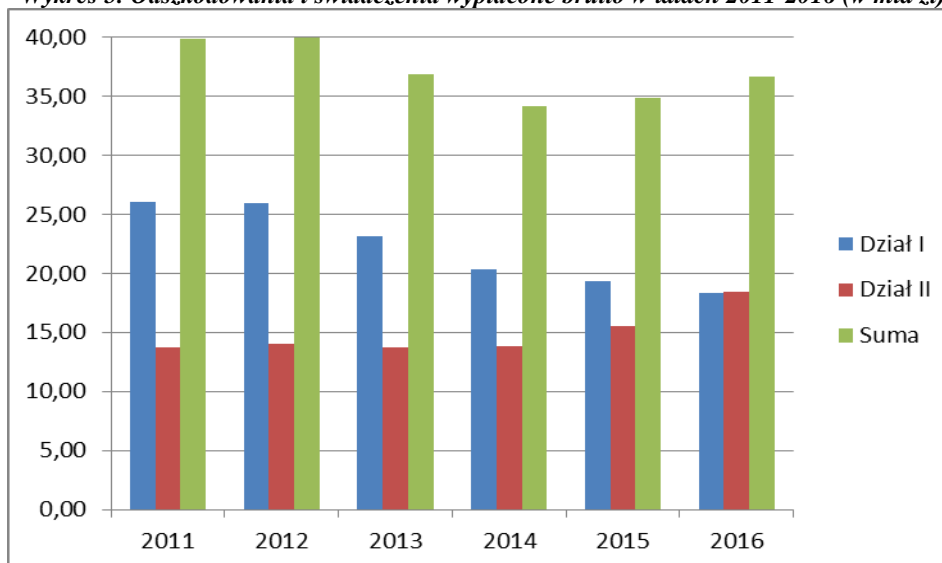
2.2. Koszty zakładów ubezpieczeń

Łączne koszty zakładów ubezpieczeń na przestrzeni czterech kwartałów 2016 r. wyniosły 70,62 mld zł. W strukturze kosztów zakładów ubezpieczeń dominowały odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto (51,94% łącznych kosztów) oraz koszty akwizycji i koszty administracyjne (20,88% łącznych kosztów).

2.2.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone

Główną pozycję kosztów zakładów ubezpieczeń stanowiły koszty związane z wypłatą odszkodowań i świadczeń wynikających z umów ubezpieczenia. W okresie czterech kwartałów 2016 r. zakłady ubezpieczeń wypłaciły w ujęciu brutto 36,68 mld zł odszkodowań i świadczeń wraz z kosztami likwidacji szkód i windykacji regresów. W porównaniu z rokiem 2015 wartość ta zwiększyła się o 1,83 mld zł, czyli o 5,24%.

Wykres 5. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w latach 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Odszkodowania i świadczenia wypłacone - zakładów ubezpieczeń na życie

W dziale I w ciągu czterech kwartałów 2016 r. wypłacone zostały odszkodowania i świadczenia brutto w wysokości 18,28 mld zł (49,85% łącznych świadczeń brutto sektora ubezpieczeń), co stanowi kwotę o 1,08 mld zł (o 5,57%) niższą niż w 2015 roku.

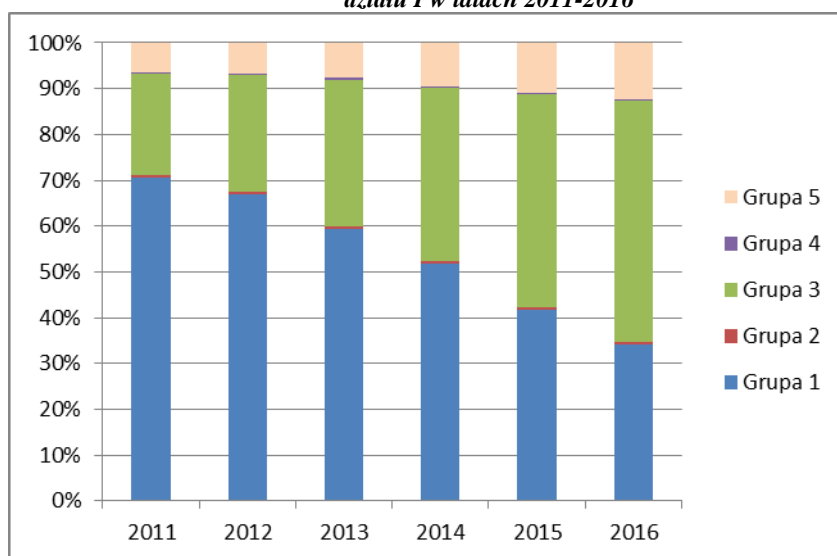
Wartość wypłaconych świadczeń w dziale I spadła o 5,57%

Z punktu widzenia poszczególnych grup ubezpieczeń spadek wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto spowodowany był niższymi wypłatami w ramach grupy 1 (ubezpieczenia na życie) – o 1,84 mld zł, tj. o 22,79%, z poziomu 8,07 mld zł do poziomu 6,23 mld zł.

W pozostałych grupach ubezpieczeń działu I nastąpił wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto, w tym największy w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFK) – o 0,62 mld zł, tj. o 6,87%, z poziomu 8,98 mld zł do poziomu 9,60 mld zł oraz w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) – o 0,14 mld zł, tj. o 6,48%, z poziomu 2,11 mld zł do poziomu 2,24 mld zł.

W strukturze odszkodowań i świadczeń wypłaconych w dziale I największy jest udział grupy 3 - 52,53% odszkodowań całego działu oraz grupy 1 - 34,09% odszkodowań całego działu.

Wykres 6. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu I w latach 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Odszkodowania i świadczenia wypłacone - zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W okresie czterech kwartałów 2016 r. w dziale II odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto wyniosły 18,39 mld zł i w porównaniu z rokiem 2015 ich wartość wzrosła o 18,75%, czyli o 2,90 mld zł.

Wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale II wzrosła o 18,75%

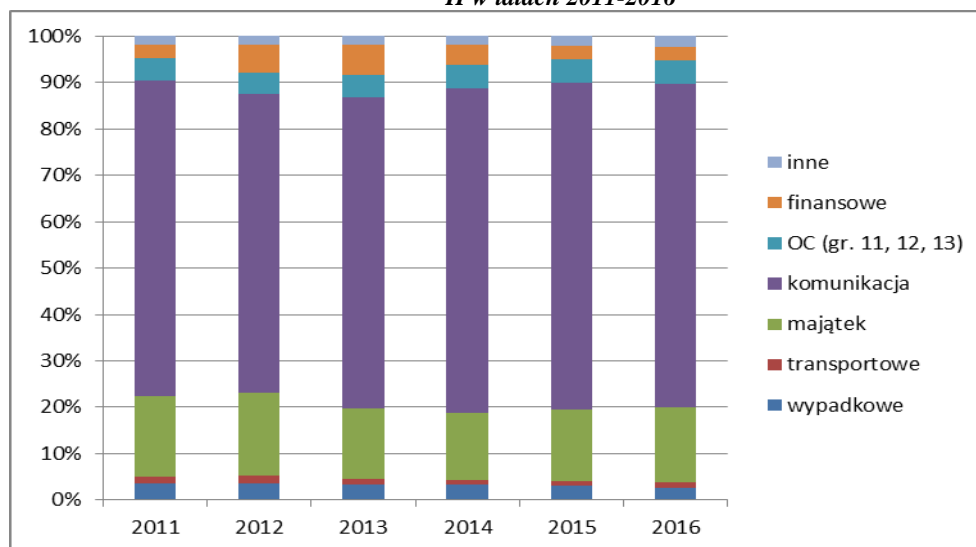
W poszczególnych grupach ubezpieczeń wzrost wartości odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto spowodowany był przede wszystkim większymi wypłatami w grupach: 10 (OC komunikacyjna) – o 1,15 mld zł, tj. o 16,90%, z poziomu 6,83 mld zł do poziomu 7,98 mld zł, w grupie 9 (ubezpieczenia pozostałych szkód rzeczowych) – o 0,56 mld zł, tj. o 57,06% z poziomu 0,98 mld zł do 1,53 mld zł oraz w grupie 3 (auto-casco) – o 0,36 mld zł, tj. o 9,40%, z poziomu 3,84 mld zł do poziomu 4,20 mld zł.

W przypadku ubezpieczeń OC komunikacyjnych wzrost odszkodowań w porównaniu z rokiem 2015 wynikał głównie ze wzrostu portfela ubezpieczeń i związanej z tym większą liczbą szkód. W przypadku grupy 9 wzrost odszkodowań dotyczy głównie ubezpieczeń dotowanych upraw rolnych i jest efektem wystąpienia licznych szkód spowodowanych siłami natury (ujemne skutki przezimowań w I kwartale 2016 r. oraz opady gradu w III kwartale 2016 r.).

Największy spadek wartości wypłaconych odszkodowań i świadczeń w dziale II odnotowano w grupie 8 (ubezpieczenia szkód spowodowanych żywiołami) – o 0,05 mld zł, tj. 3,53%, z poziomu 1,36 mld zł do poziomu 1,31 mld zł.

Najwyższe odszkodowania i świadczenia działu II, podobnie jak w roku 2015, wypłacono z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych w grupie 10 (7,98 mld zł) oraz w grupie 3 (4,20 mld zł). Udział obu grup w odszkodowaniach i świadczeniach działu II jest nadal bardzo duży (dla grupy 10 wyniósł 45,64%, a dla grupy 3 – 24,02%).

Wykres 7. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu II w latach 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

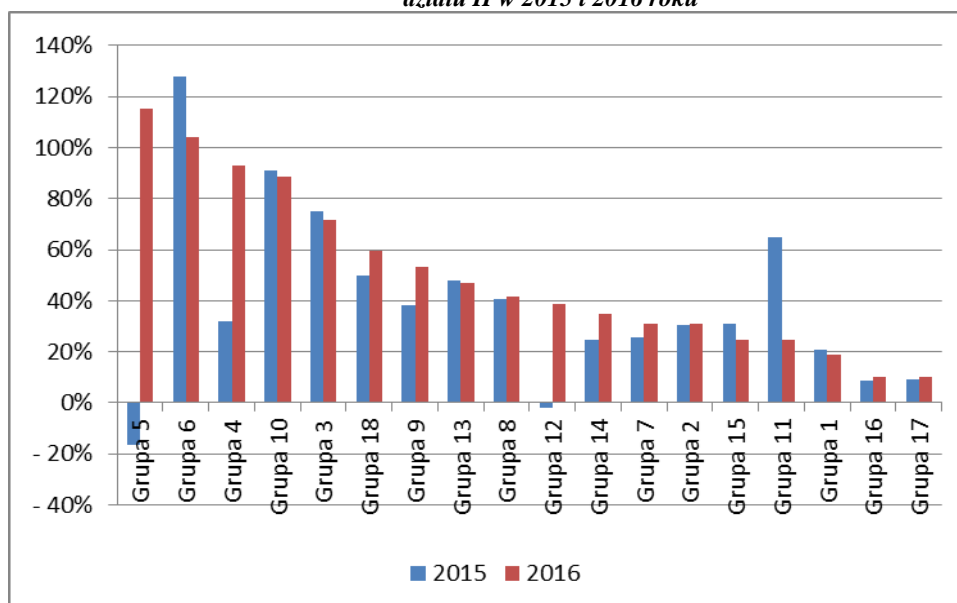
■ Wskaźnik szkodowości na udziale własnym

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym wskazuje, jaką część składki zarobionej zakład ubezpieczeń przeznaczają na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia.

Zakłady ubezpieczeń działu II na wypłatę odszkodowań i świadczeń przeznaczyły prawie 64,32% składki zarobionej

Wskaźnik szkodowości na udziale własnym działu II w okresie IV kwartałów 2016 r. wzrósł w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku z 63,01% do 64,32%, tj. o 1,31 pkt. proc. Oznacza to, iż zakłady ubezpieczeń tego działu przeznaczyły na wypłatę odszkodowań i świadczeń powiększonych o zmianę stanu rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia 64,32% składki zarobionej na udziale własnym. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości w poszczególnych grupach ubezpieczeń przedstawia poniższy wykres.

Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w 2015 i 2016 roku

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.2.2. Koszty działalności ubezpieczeniowej

Znaczącą pozycję wśród wydatków zakładów ubezpieczeń zajmują koszty działalności ubezpieczeniowej, które obejmują saldo kosztów akwizycji, kosztów administracyjnych oraz prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów.

W okresie czterech kwartałów 2016 r. koszty działalności ubezpieczeniowej, po uwzględnieniu otrzymanych prowizji reasekuracyjnych, osiągnęły wartość 13,37 mld zł, co stanowiło spadek w stosunku do roku 2015 o 3,62%, tj. o 0,50 mld zł.

Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 28,08 zł z każdych 100 zł składki zarobionej na udziale własnym (ok. 28,47 zł w roku 2015). W ubezpieczeniach na życie koszty wyniosły ok. 22,91 zł (ok. 22,94 zł w roku 2015), natomiast w ubezpieczeniach pozostałych osobowych i majątkowych ok. 33,20 zł (ok. 35,47 zł w roku 2015).

Łącznie koszty administracyjne i akwizycji w IV kwartałach 2016 r. wyniosły 14,75 mld zł i w porównaniu z rokiem 2015 spadły o 0,64%, tj. o 0,09 mld zł.

Koszty działalności ubezpieczeniowej spadły o 3,62%

Zakłady ubezpieczeń poniosły na swoją działalność koszty w wysokości blisko 28,08 zł z każdych 100 zł składki

Wykres 9. Koszty działalności ubezpieczeniowej w latach 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Koszty akwizycji obejmują m.in. wszelkie koszty związane z zawieraniem i odnawianiem umów ubezpieczenia (np. prowizje agencyjne, koszty badań lekarskich, koszty ekspertyz). Obejmują one również płacone cedentom prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach.

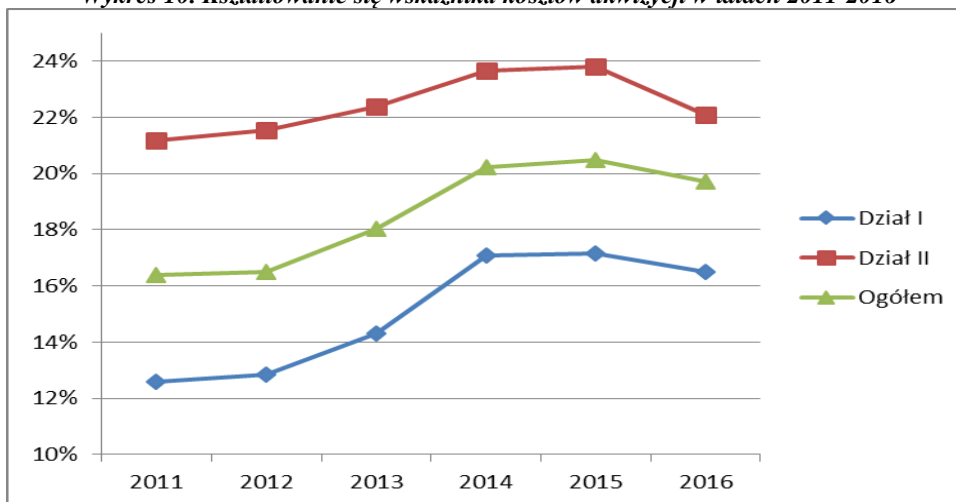
W trakcie IV kwartałów 2016 r. koszty akwizycji w zakładach ubezpieczeń ogółem osiągnęły kwotę 11,05 mld zł i były niższe o 1,51% w stosunku do roku 2015 (spadek o 0,17 mld zł z kwoty 11,21 mld zł). Koszty akwizycji łącznie stanowiły 19,71% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń, co oznacza spadek o 0,75 pkt. proc. w stosunku do analogicznego okresu 2015 r.

- Koszty akwizycji w dziale I wyniosły 3,93 mld zł (spadek o 0,78 mld zł z kwoty 4,72 mld zł, tj. o 16,55% w stosunku do roku 2015) i stanowiły 16,49% składki przypisanej brutto działu I (spadek o 0,64 pkt. proc.).

- Koszty akwizycji w dziale II wyniosły 7,11 mld zł (wzrost o 0,61 mld zł z kwoty 6,50 mld zł, tj. o 9,40% w stosunku do roku 2015) i stanowiły 22,09% składki przypisanej brutto działu II (spadek o 1,72 pkt. proc.).

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik kosztów akwizycji, czyli procentowo wyrażony stosunek tych kosztów do składki przypisanej brutto.

Wykres 10. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w latach 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

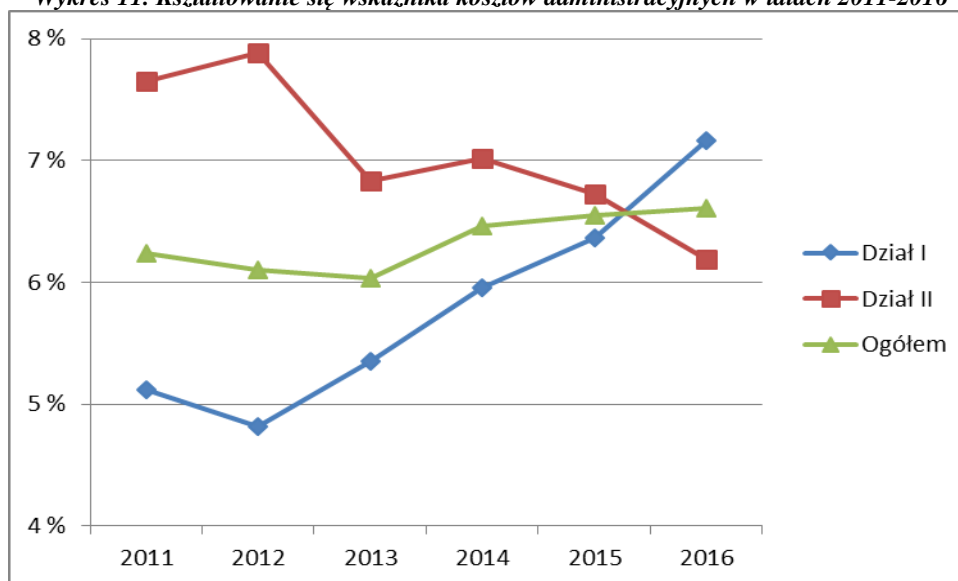
Koszty administracyjne obejmują koszty zarządu i administracji oraz ogólne koszty dotyczące działalności ubezpieczeniowej, takie jak: koszty utrzymania biur, koszty usług obcych, wynagrodzenia, koszty zużycia energii itp.

Koszty administracyjne sektora ubezpieczeń w okresie IV kwartałów 2016 r. wyniosły 3,70 mld zł i były wyższe o 2,05% w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego roku (wzrost o 0,07 mld zł z kwoty 3,63 mld zł). Koszty te ogółem stanowiły 6,61% składki przypisanej brutto sektora ubezpieczeń (6,62% w roku 2015).

- Koszty administracyjne w dziale I wyniosły 1,71 mld zł (spadek o 0,05 mld zł z kwoty 1,76 mld zł, tj. o 3,03% w stosunku do roku 2015), a ich udział w składce przypisanej brutto w dziale I wyniósł 7,17% (6,41% w roku 2015).
- Koszty administracyjne w dziale II wyniosły 1,99 mld zł (wzrost o 0,13 mld zł z kwoty 1,86 mld zł, tj. o 6,85% w stosunku do roku 2015), a ich udział w składce przypisanej brutto w dziale II wyniósł 6,19% (6,83% w analogicznym okresie ubiegłego roku).

Poniższy wykres prezentuje wskaźnik kosztów administracji, czyli procentowo wyrażony stosunek tych kosztów do składki przypisanej brutto.

Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w latach 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.2.3. Koszty związane z działalnością lokacyjną

Koszty związane z działalnością lokacyjną wszystkich zakładów ubezpieczeń na przestrzeni czterech kwartałów 2016 r. wyniosły 4,17 mld zł, co stanowiło spadek o 22,84% w porównaniu z rokiem 2015, kiedy to osiągnęły one wartość 5,41 mld zł. W strukturze kosztów związanych z działalnością lokacyjną ogółem dominują niezrealizowane straty na lokatach, które stanowiły 47,61% kosztów oraz wynik ujemny z realizacji lokat – 46,81%.

Koszty działalności lokacyjnej wzrosły o 22,84%

- W dziale I koszty z lokat na przestrzeni 2016 r. wyniosły 2,92 mld zł i zmniejszyły się o 33,60% w stosunku do roku 2015.
- W dziale II koszty z lokat wyniosły 1,25 mld zł i zwiększyły się w stosunku do poprzedniego okresu o 24,37 %.

Tabela 4. Zestawienie kosztów związanych z działalnością lokacyjną zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w 2015 i 2016 roku

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	2015	2016	Zmiana w %	Zmiana	2015	2016	Zmiana w %	Zmiana
Razem	4 402,09	2 923,19	-33,60%	-1 478,90	1 003,06	1 247,50	24,37%	244,44
I. Koszty działalności lokacyjnej	1 566,95	1 404,96	-10,34%	-161,98	639,93	779,89	21,87%	139,96
1. Koszty utrzymania nieruchomości	3,96	1,93	-51,18%	-2,03	22,87	16,08	-29,69%	-6,79
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	145,03	125,76	-13,29%	-19,27	67,29	69,68	3,55%	2,39
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat	9,99	5,85	-41,43%	-4,14	81,31	13,05	-83,95%	-68,26
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	1 407,96	1 271,41	-9,70%	-136,55	468,46	681,08	45,39%	212,62
II. Niezrealizowane straty na lokatach	2 835,14	1 518,22	-46,45%	-1 316,92	363,13	467,61	28,77%	104,48

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.3. Wyniki zakładów ubezpieczeń

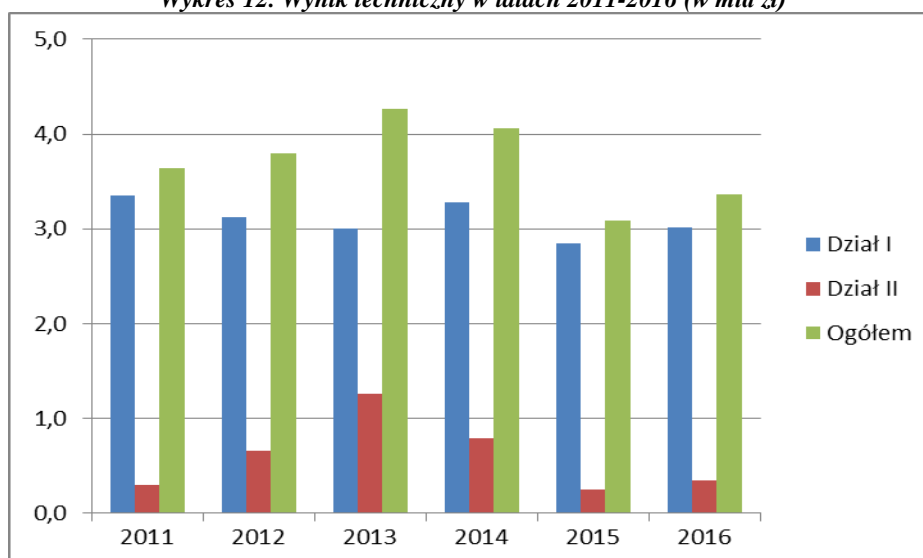
2.3.1. Wynik techniczny

W czterech kwartałach 2016 r. zakłady ubezpieczeń odnotowały zysk techniczny na poziomie 3,37 mld zł, co stanowiło wzrost o 9,0%, tj. o 0,28 mld zł w stosunku do roku 2015. Wzrost zysku technicznego miał miejsce zarówno w dziale I, jak i w dziale II ubezpieczeń.

- W dziale ubezpieczeń na życie zysk techniczny wyniósł 3,02 mld zł (wzrost o 6,10%, tj. o 0,17 mld zł w stosunku do roku 2015).
- W dziale ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych zysk techniczny wyniósł 0,35 mld zł (wzrost o 42,58%, tj. o 0,10 mld zł w stosunku do roku 2015).

Zysk techniczny sektora ubezpieczeń był o 9,0% wyższy niż rok wcześniej

Wykres 12. Wynik techniczny w latach 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń na życie

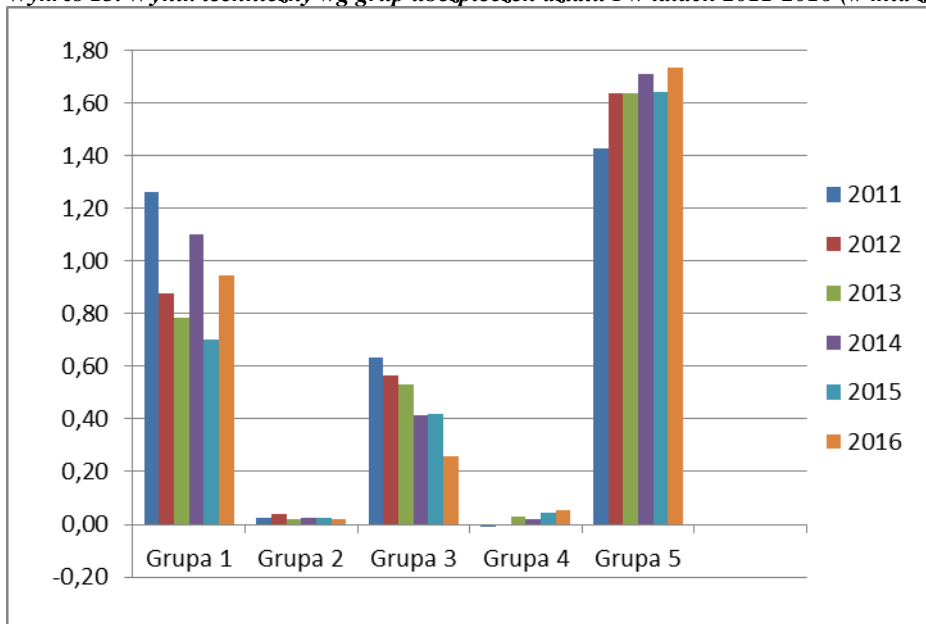
W 2016 roku nastąpił wzrost zysku technicznego w dziale I o 6,10% w stosunku do roku poprzedniego.

Z punktu widzenia wyników w poszczególnych grupach ubezpieczeń, o poprawie zysku technicznego zadecydował wzrost zysku w grupie 1 (ubezpieczenia na życie) o 0,24 mld zł (z kwoty 0,70 mld zł do kwoty 0,95 mld zł) oraz wzrost w grupie 5 (ubezpieczenia wypadkowe i chorobowe) o 0,09 mld zł (z kwoty 1,65 mld zł do kwoty 1,73 mld zł). Wzrost zysku technicznego w grupie 1 związany był głównie ze zmniejszeniem wypłaconych świadczeń oraz kosztów działalności. Natomiast wzrost zysku technicznego w grupie 5 wynikał przede wszystkim z obniżenia poziomu kosztów działalności.

Z drugiej strony odnotowano spadek wyniku technicznego w grupie 3 (ubezpieczenia na życie związane z UFk) – o 0,16 mld zł (z kwoty 0,42 mld zł do kwoty 0,26 mld zł), co związane było ze zmniejszeniem składki zarobionej przy równoczesnym wzroście wartości wypłaconych świadczeń.

W dziale I nastąpił wzrost wyniku technicznego o 6,10% w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r.

Wykres 13. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w latach 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wynik techniczny zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W okresie czterech kwartałów 2016 r. nastąpił wzrost zysku technicznego w dziale II o 42,58% w stosunku do roku 2015. Podkreślić należy, że w analizowanym kwartale po raz pierwszy nastąpił wzrost zysku (po III kw. 2016 r. spadek wynosił 52,26%, po II kw. 2016 - 76,93% r., zaś po I kw. 2016 r. - 98,84%).

Z punktu widzenia wyników poszczególnych grup ubezpieczeń, o poprawie zysku technicznego zadecydował wzrost wyniku w grupie 3 (auto-casco) – o 0,16 mld zł (ze straty w wysokości 0,12 mld zł do zysku w wysokości 0,04 mld zł) oraz wzrost wyniku w grupie 1 (ubezpieczenia wypadku) – o 0,11 mld zł (z kwoty 0,35 mld zł do kwoty 0,46 mld zł).

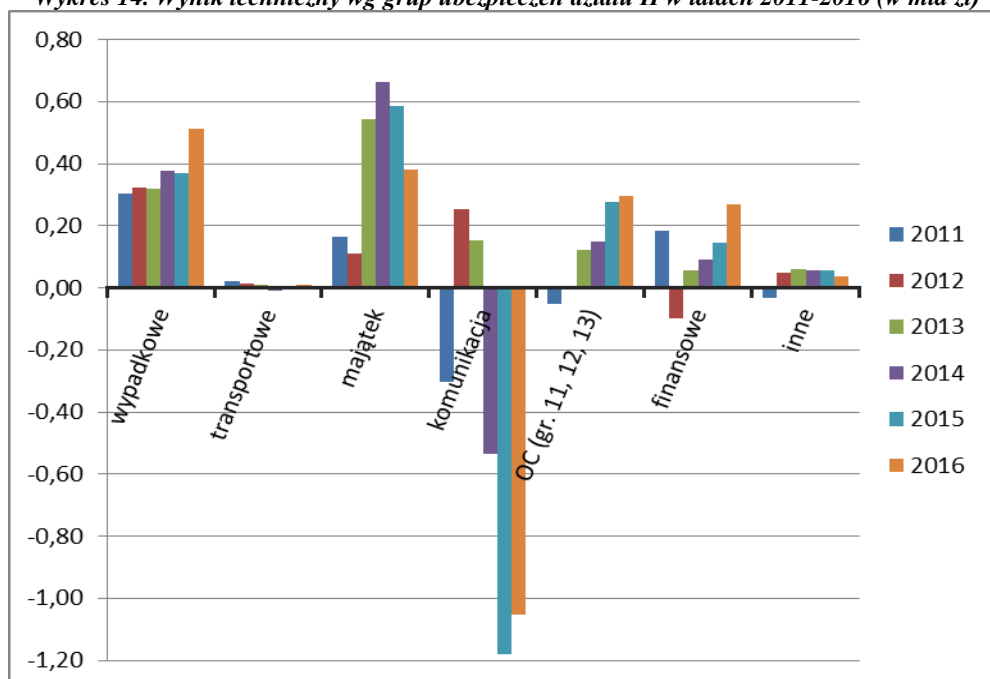
Poprawa w grupie 3 wynikała z obniżenia szkodowości tych ubezpieczeń, wskutek zwiększenia wartości składki zarobionej. Wzrost zysku w grupie 1 związany był głównie z powiększeniem składki zarobionej przy równoczesnym obniżeniu kosztów działalności i rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w tej grupie ubezpieczeń.

Największe pogorszenie zysku technicznego miało miejsce w grupie 9 (ubezpieczenia szkód rzeczowych) o 0,21 mld zł (z zysku w wysokości 0,19 mld zł do straty w wysokości 0,02 mld zł). Związane to było z dużymi szkodami z tytułu upraw rolnych wywołanych głównie przez niekorzystne warunki atmosferyczne.

Trend spadkowy utrzymał się w grupie 10 (OC komunikacyjne) – nastąpiło zwiększenie straty o 0,04 mld zł z poziomu 1,06 mld zł do poziomu 1,09 mld zł – ale zmniejszyła się dynamika tego spadku, gdyż w IV kwartałach 2016 r. wyniosła 3,50%, a w roku 2015 – 29,97%. Mimo bardzo dużego wzrostu składki z tytułu tego ubezpieczenia, wzrost wartości odszkodowań i świadczeń, zmiana stanu rezerw, jak również wzrost udziału reasekuratorów w składce spowodowały, że strata z tytułu ubezpieczeń grupy 10 pozostała na poziomie zbliżonym do 2015 r.

W dziale II nastąpił wzrost wyniku technicznego o 42,58% w porównaniu z analogicznym okresem 2015 r.

Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II w latach 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

2.3.2. Wynik z działalności lokacyjnej

Należy zauważyć, że w przypadku zakładów ubezpieczeń na życie działalność lokacyjna jest ujęta w technicznym rachunku ubezpieczeń, więc omawiany powyżej wynik techniczny tego działu prezentuje zarówno wynik z działalności ubezpieczeniowej, jak i lokacyjnej.

Na koniec czterech kwartałów 2016 r. wynik z działalności lokacyjnej ogółem wynosił 7,09 mld zł i zwiększył się o 46,88% w porównaniu z rokiem 2015. Zakłady ubezpieczeń wykazały zysk z działalności lokacyjnej wynoszący odpowiednio: 4,26 mld zł w dziale I (wzrost o 2,43 mld zł) oraz 2,83 mld zł w dziale II (spadek o 0,17 mld zł).

Tabela 5. Zestawienie przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w 2015 i 2016 roku

Wyszczególnienie	Dział I				Dział II			
	2015	2016	Zmiana w %	Zmiana	2015	2016	Zmiana w %	Zmiana
Wynik z działalności lokacyjnej	1 835,63	4 264,74	132,33%	2 429,12	2 991,57	2 825,68	-5,55%	-165,90
Przychody z działalności lokacyjnej	6 237,72	7 187,93	15,23%	950,21	3 994,63	4 073,17	1,97%	78,54
Koszty związane z działalnością lokacyjną	4 402,09	2 923,19	-33,60%	-1 478,90	1 003,06	1 247,50	24,37%	244,44

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

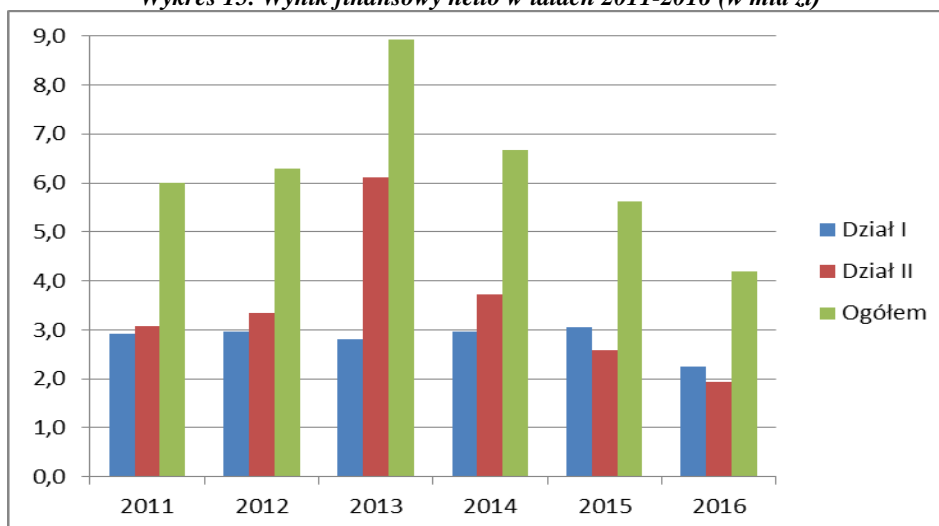
2.3.3. Wynik finansowy netto

Wynik finansowy⁴ netto sektora ubezpieczeń w okresie IV kwartałów 2016 r. wyniósł 4,18 mld zł i spadł o 25,56%, tj. o 1,44 mld zł w porównaniu z rokiem 2015. Podkreślić jednak należy, że zmniejsza się dynamika tego spadku (po I kw. 2016 r. spadek o 41,3%, po II kw. 2016 r. spadek o 35,1%, po III kw. 2016 r. spadek o 31,3%).

Wynik finansowy sektora ubezpieczeń spadł o 25,56%

- Wynik finansowy netto działu I wyniósł 2,25 mld zł i w porównaniu z rokiem 2015 spadł o 26,16%
- Wynik finansowy netto działu II osiągnął wartość 1,93 mld zł i w odniesieniu do roku 2015 spadł o 24,85%.

Wykres 15. Wynik finansowy netto w latach 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Wskaźniki rentowności

Wskaźniki rentowności obrazują relacje zachodzące pomiędzy wynikami finansowymi zakładu ubezpieczeń w odniesieniu do różnych kategorii ekonomicznych, mają więc za zadanie ocenę zysku osiągniętego z poniesionych nakładów. Wskaźniki rentowności określają wielkość wyniku finansowego (brutto lub netto) przypadającą na jednostkę zaangażowanych w zakładzie ubezpieczeń kapitałów własnych, aktywów ogółem, czy składki przypisanej brutto. W przypadku odnotowanego zysku określają stopę zwrotu ze środków będących w dyspozycji zakładu ubezpieczeń, bądź z działalności ubezpieczeniowej.

Tabela 6. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w 2015 i 2016 roku

Nazwa wskaźnika ⁵	Ogółem		Dział I		Dział II	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
Wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS)	10,46 %	7,47 %	11,07 %	9,43 %	9,77 %	6,01 %
Wskaźnik rentowności kapitałów własnych (ROE)	16,67%	12,23%	24,11%	18,23%	12,30%	8,85%
Wskaźnik rentowności aktywów (ROA)	3,20%	2,28%	2,95%	2,18%	3,55%	2,42%

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

⁴ Szczegółowe informacje o wyniku finansowym netto poszczególnych zakładów ubezpieczeń znajdują się w załączniku nr 2.

⁵ Rentowność sprzedaży (ROS) - wskaźnik informuje o udziale wyniku finansowego netto w wartości składki przypisanej brutto.

Rentowność kapitałów własnych (ROE) - wskaźnik będący relacją wyniku finansowego netto do średniej wartości kapitałów własnych.

Rentowność aktywów (ROA) - wskaźnik stanowi relację wyniku finansowego netto do średniej wartości aktywów.

Wskaźniki rentowności sprzedaży, kapitałów własnych oraz aktywów obu działów zmniejszyły się po IV kwartałach 2016 roku. Tendencja spadkowa wskaźników rozpoczęła się w dziale I począwszy od III kwartałów 2015 r., a w dziale II o rok wcześniej. Po IV kwartałach 2016 r. większy spadek wskaźnika rentowności sprzedaży oraz rentowności aktywów w stosunku do okresu poprzedniego zaobserwowano w dziale II (odpowiednio o 3,76 pkt. proc. oraz 1,13 pkt. proc.), a spadek wskaźnika rentowności kapitałów własnych w dziale I (o 5,88 pkt. proc.).

3. Bilans zakładów ubezpieczeń

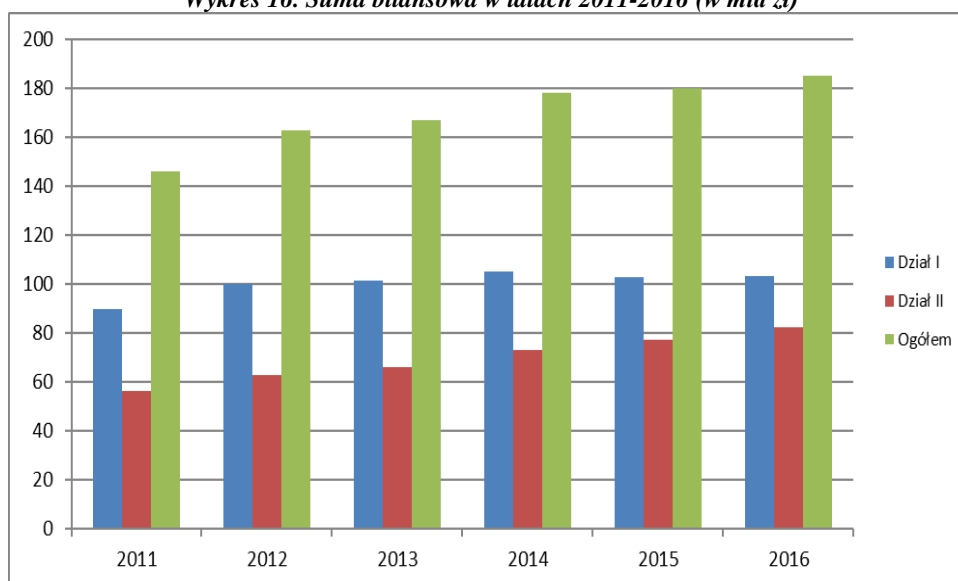
3.1. Aktywa zakładów ubezpieczeń

Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń na koniec 2016 roku wyniosła 185,37 mld zł i wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 2,82%, tj. o 5,09 mld zł.

- Aktywa zakładów ubezpieczeń na życie, równe 103,19 mld zł, zwiększyły się o 0,36% (tj. o 0,37 mld zł) w porównaniu z poprzednim okresem.
- W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość aktywów wyniosła 82,17 mld zł, co w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego stanowiło wzrost o 6,10% tj. o 4,72 mld zł.

Aktywa zakładów ubezpieczeń obu działów ubezpieczeń zwiększyły się, ogółem o 2,82%

Wykres 16. Suma bilansowa w latach 2011-2016 (w mld zł)

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

Główną pozycją aktywów zakładów ubezpieczeń działu I i działu II są lokaty (pozycja B aktywów), stanowiące 56,11% sumy bilansowej oraz aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający, których udział w sumie bilansowej wynosi 30,73%.

Główną pozycję aktywów zakładów ubezpieczeń stanowiły lokaty

Tabela 7. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w 2015 i 2016 roku

Wyszczególnienie	2015	2016	Zmiana (w %)	Zmiana (w mld zł)	Udział w dziale
Dział I	102,83	103,19	0,36 %	0,37	
wartości niematerialne i prawne	0,40	0,39	-0,39 %	0,00	0,38 %
lokaty B	41,78	40,86	-2,20 %	-0,92	39,60 %
lokaty C	55,44	56,97	2,76 %	1,53	55,21 %
należności	0,88	0,96	8,48 %	0,07	0,93 %
inne składniki aktywów	0,35	0,42	18,63 %	0,07	0,41 %
rozliczenia międzyokresowe	3,98	3,58	-9,82 %	-0,39	3,47 %
Dział II	77,45	82,17	6,10 %	4,72	
wartości niematerialne i prawne	0,93	1,10	17,48 %	0,16	1,34 %
lokaty B	61,93	63,15	1,97 %	1,22	76,85 %
należności	6,83	8,06	18,14 %	1,24	9,81 %
inne składniki aktywów	0,62	1,79	188,31 %	1,17	2,18 %
rozliczenia międzyokresowe	7,14	8,06	13,00 %	0,93	9,81 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.1.1. Lokaty zakładów ubezpieczeń (lokaty z pozycji B aktywów)

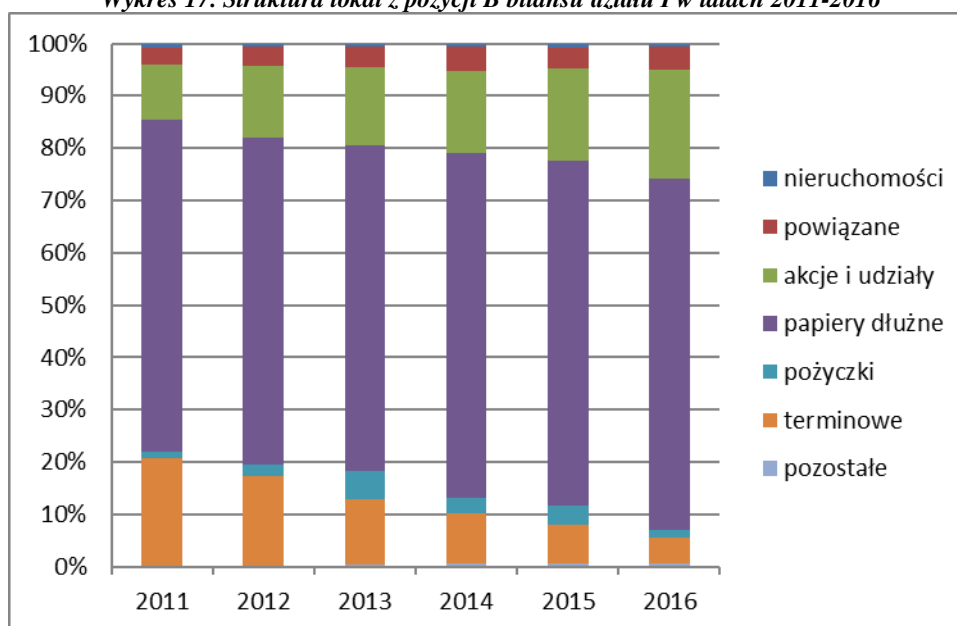
Wartość lokat z pozycji B aktywów zakładów ubezpieczeń po IV kwartałach 2016 r. wyniosła 104,01 mld zł, co w porównaniu z okresem poprzednim stanowiło wzrost o 0,29%, tj. o 0,30 mld zł. Główną pozycję w strukturze lokat stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu, a także udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych, których udział wyniósł odpowiednio: 62,43% oraz 16,86%.

■ Zakłady ubezpieczeń na życie

Po IV kwartałach 2016 r., lokaty z pozycji B aktywów wynosiły 40,86 mld zł, co oznacza, że w stosunku do końca 2015 r. zmniejszyły się o 2,20%, tj. o 0,92 mld zł. Udział lokat B w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu I wyniósł 41,77%.

Po IV kwartałach 2016 r. największy udział w lokatach pozycji B działu I stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (67,13%), udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (20,65%) oraz lokaty terminowe (5,08%). Porównując strukturę lokat z pozycji B bilansu działu I z poprzednim okresem należy zauważyć, że największy wzrost udziału odnotowały lokaty z tytułu udziałów, akcji oraz innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych (o 2,96 pkt. proc.), w tym głównie jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych, a największy spadek odnotowały pożyczki (zabezpieczone hipotecznie oraz pozostałe) o 2,24 pkt. proc.

Wykres 17. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w latach 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

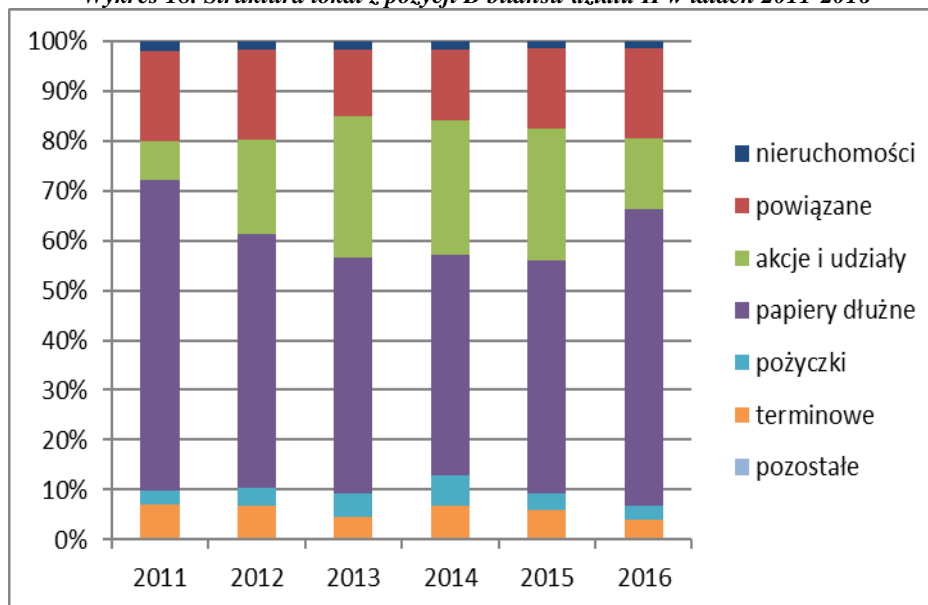
■ Zakłady pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych

Wartość lokat z pozycji B aktywów po IV kwartałach 2016 r. wyniosła 63,15 mld zł, co stanowiło wzrost w porównaniu z poprzednim okresem o 1,97%, tj. o 1,22 mld zł. Udział lokat B w strukturze aktywów zakładów ubezpieczeń działu II wyniósł 76,85%.

Największy udział w lokatach pozycji B stanowiły dłużne papiery wartościowe i inne papiery wartościowe o stałej kwocie dochodu (59,39%), lokaty w jednostkach

podporządkowanych (18,00%) oraz udziały, akcje oraz inne papiery wartościowe o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne w funduszach inwestycyjnych (14,40%). W stosunku do roku 2015 r. w strukturze lokat tego działu nastąpiły istotne zmiany. Znaczny wzrost udziału (o 12,67 pkt. proc.) wykazały dłużne papiery wartościowe, natomiast udział lokat o zmiennej kwocie dochodu zmniejszył się o podobną wartość (12,10 pkt. proc.), w największy spadek dotyczył w szczególności jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych.

Wykres 18. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w latach 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.2. Pasywa zakładów ubezpieczeń

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowią rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe przeznaczone na pokrycie bieżących i przyszłych zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczenia oraz kapitały własne. Udział rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym w sumie bilansowej po IV kwartałach 2016 r. wyniósł 70,94%, natomiast kapitały własne stanowiły 18,45% wartości sumy bilansowej.

Główną pozycję pasywów zakładów ubezpieczeń stanowiły rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto oraz kapitały własne

Tabela 8. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w 2015 i 2016 roku

Wyszczególnienie	2015	2016	Zmiana (w %)	Zmiana (w mld zł)	Udział w dziale
Dział I	102,83	103,19	0,36 %	0,37	100,00 %
kapitały własne	12,43	12,24	-1,48 %	-0,18	11,86 %
zobowiązania podporządkowane	0,04	0,02	-57,73 %	-0,02	0,01 %
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	85,84	86,71	1,01 %	0,87	84,02 %
pozostałe rezerwy	0,97	1,21	24,87 %	0,24	1,18 %
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	0,15	0,17	12,65 %	0,02	0,16 %
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	2,53	2,15	-14,98 %	-0,38	2,08 %
rozliczenia międzyokresowe	0,88	0,70	-20,39 %	-0,18	0,68 %
Dział II	77,45	82,17	6,10 %	4,72	100,00 %
kapitały własne	21,65	21,95	1,41 %	0,30	26,72 %
zobowiązania podporządkowane	0,40	0,60	52,76 %	0,21	0,74 %
rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe na udziale własnym	41,58	44,79	7,71 %	3,21	54,50 %
pozostałe rezerwy	1,35	1,19	-12,21 %	-0,17	1,44 %
zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	1,26	1,42	12,78 %	0,16	1,73 %
pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	9,41	9,29	-1,31 %	-0,12	11,31 %
rozliczenia międzyokresowe	2,15	3,31	54,16 %	1,16	4,03 %

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

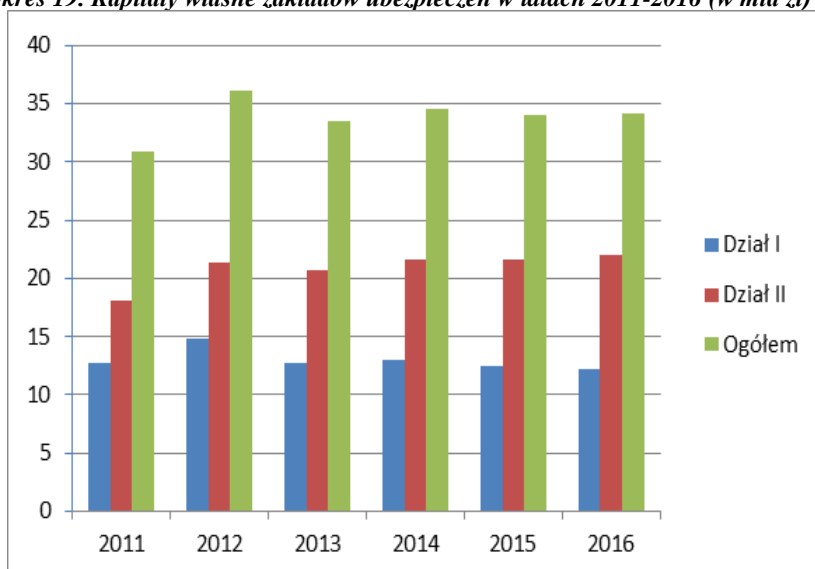
3.2.1. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń

Wartość kapitałów własnych zakładów ubezpieczeń po IV kwartałach 2016 r. wyniosła 34,20 mld zł i w odniesieniu do okresu poprzedniego zwiększyła się o 0,35%, tj. o 0,12 mld zł.

Wartość kapitałów własnych ogółem zwiększyła się o 0,35%

- Wartość kapitałów własnych zakładów ubezpieczeń na życie po IV kwartałach 2016 r. wyniosła 12,24 mld zł i w odniesieniu do poprzedniego okresu ich wartość zmniejszyła się o 1,48%, tj. o 0,18 mld zł. Poziom kapitałów własnych kształtował się w wysokości 11,86% sumy bilansowej.
- Wartość kapitałów własnych zakładów pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych po IV kwartałach 2016 r. wyniosła 21,95 mld zł. Kapitały te zwiększyły się o 1,41%, tj. o 0,30 mld zł w stosunku do poprzedniego okresu. Wielkość kapitałów własnych stanowiła 26,72% wartości pasywów.

Wykres 19. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w latach 2011-2016 (w mld zł)

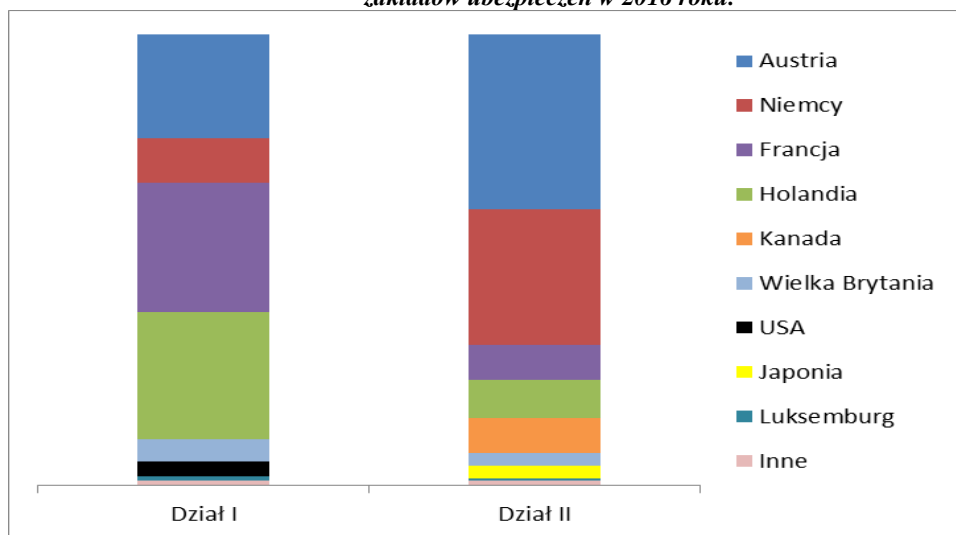
Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

■ Bezpośrednie inwestycje zagraniczne

Wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń po czterech kwartałach 2016 r. wyniosła 4,01 mld zł (1,78 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu I oraz 2,22 mld zł w przypadku zakładów ubezpieczeń działu II), co stanowiło 65,30% łącznych kapitałów podstawowych sektora ubezpieczeń (odpowiednio: 61,10% w dziale I oraz 69,10% w dziale II). Wartość ta w stosunku do 2015 roku zwiększyła się o 0,08 mld zł, a wzrost osiągnięto w obu działach. Ze względu na pochodzenie kapitału zagranicznego, wśród inwestorów z 13 krajów dominował kapitał austriacki (inwestycje w 9 zakładach ubezpieczeń o łącznej wartości 1,27 mld zł, co stanowiło 31,66% wartości inwestycji zagranicznych). Wysoki był również udział kapitału niemieckiego (inwestycje w 15 zakładach ubezpieczeń na kwotę 0,84 mld zł, co stanowiło 21,06% wartości inwestycji zagranicznych), holenderskiego (inwestycje w 5 zakładach wynoszące 0,69 mld zł – 17,27% inwestycji zagranicznych) oraz francuskiego (inwestycje w 7 zakładach wynoszące 0,68 mld zł – 17,12% inwestycji zagranicznych).

W bezpośrednich inwestycjach zagranicznych dominował kapitał austriacki oraz niemiecki

Wykres 20. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń w 2016 roku.

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.2.2. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto⁶ zakładów ubezpieczeń po IV kwartałach 2016 r. wyniosła 142,73 mld zł i w porównaniu z okresem poprzednim wzrosła o 4,05%, tj. o 5,56 mld zł.

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto wzrosły o 4,05%

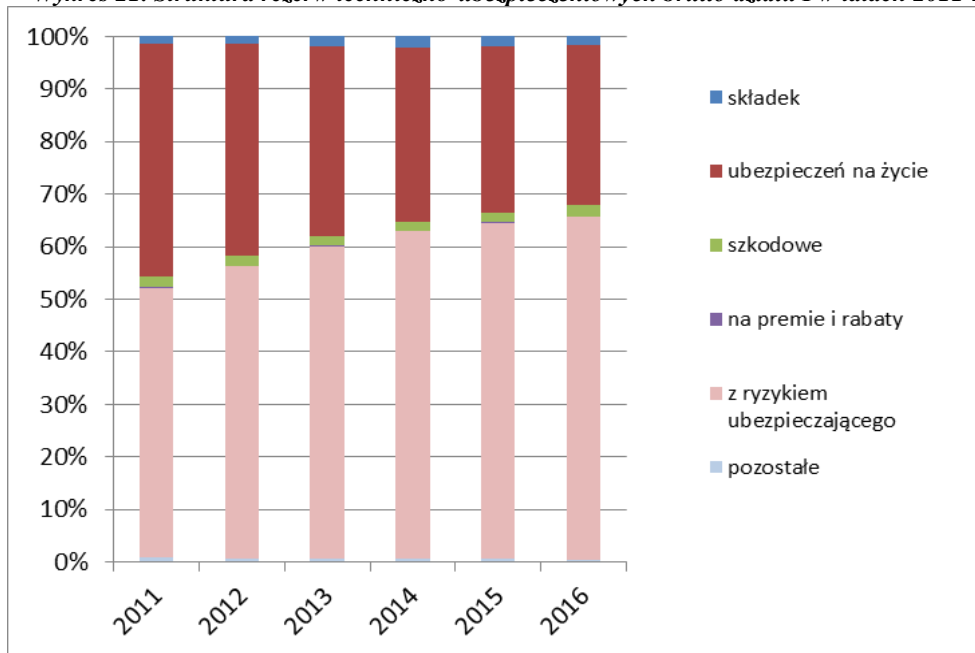
■ Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe zakładów ubezpieczeń na życie

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto zakładów ubezpieczeń na życie po IV kwartałach 2016 r. wyniosła 87,36 mld zł. W porównaniu z poprzednim okresem 2015 r. wystąpił ich niewielki wzrost o 0,97%, tj. o 0,84 mld zł.

Na koniec 2016 r. w strukturze rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń działu I dominującą pozycję zajmowały rezerwy ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający oraz rezerwy ubezpieczeń na życie, wynoszące odpowiednio 65,19% (wzrost o 1,13 pkt. proc.) oraz 30,44% (spadek o 1,04 pkt. proc.) rezerw.

⁶ Szczegółowe informacje o rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych brutto poszczególnych zakładów ubezpieczeń znajdują się w załączniku nr 3.

Wykres 21. Struktura rezerw techniczno-ubezpieceniowych brutto działu I w latach 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

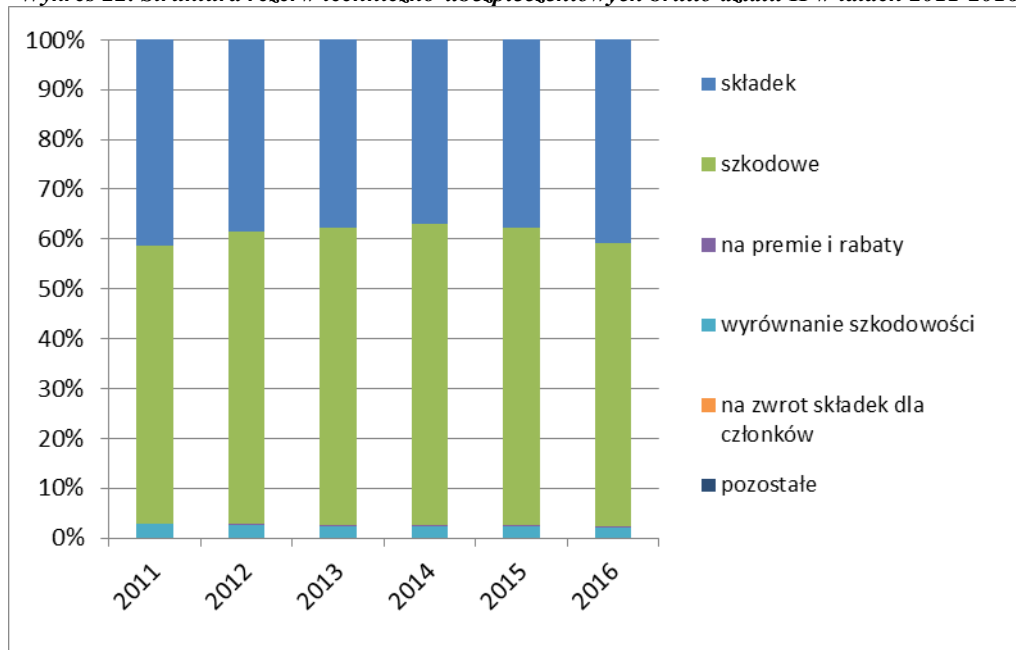
■ Rezerwy techniczno-ubezpieceniowe zakładów ubezpieczeń pozostałych osobowych i majątkowych

W zakładach pozostałych ubezpieczeń osobowych i majątkowych wartość rezerw techniczno-ubezpieceniowych brutto po IV kwartałach 2016 r. wyniosła 55,37 mld zł. W porównaniu z poprzednim okresem 2015 r. nastąpił wzrost rezerw o 9,31%, tj. o 4,72 mld zł.

W strukturze rezerw techniczno-ubezpieceniowych brutto działu II dominującą pozycję zajmowały rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia oraz rezerwa składek łącznie z rezerwą na pokrycie ryzyka niewygasłego, wynoszące odpowiednio 57,06% (spadek w ciągu roku o 2,59 pkt. proc.) oraz 40,68% (wzrost o 2,84 pkt. proc.) rezerw.

W dziale II w strukturze rezerw techniczno-ubezpieceniowych najwyższy udział posiadała rezerwa na niewypłacone odszkodowania i świadczenia

Wykres 22. Struktura rezerw techniczno-ubezpieceniowych brutto działu II w latach 2011-2016

Źródło: Sprawozdania finansowe i statystyczne zakładów ubezpieczeń

3.3. Porównanie wybranych pozycji bilansowych dla celów rachunkowości i wypłacalności

■ Suma bilansowa

Dokonując porównania zmian zagregowanej wartości aktywów sektora ubezpieczeń, wyliczonych przy zastosowaniu metod wyceny stosowanych dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) z aktywami ustalonymi wg zasad dla celów rachunkowości, należy wskazać, iż na koniec IV kwartałów 2016 r. nastąpił spadek wartości aktywów o 0,20%, tj. o kwotę 0,37 mld zł. Warto zauważyć, iż zakłady ubezpieczeń działu II odnotowały wzrost wartości aktywów – o 1,57% wg Wypłacalność II (o 1,29 mld zł), podczas gdy zakłady ubezpieczeń działu I wykazały spadek wartości aktywów – o 1,60% (o 1,65 mld zł).

Tabela 9. Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń (w mld zł)

Wyszczególnienie	Dla celów rachunkowości	Dla celów wypłacalności	Różnica
Dział I	103,19	101,54	-1,65
Dział II	82,17	83,46	1,29
Ogółem	185,37	185,00	-0,37

■ Lokaty (poz. B)

Wartość lokat (innych niż Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający) sektora ubezpieczeń, wyznaczonych zgodnie z zasadami Wypłacalności II, w porównaniu do wartości lokat ustalonych wg zasad wyceny dla celów rachunkowości obowiązujących na koniec IV kwartałów 2016 r. zwiększyła się o 12,41%, tj. o kwotę 12,91 mld zł. Wzrost wartości lokat wykazały zarówno zakłady ubezpieczeń na życie (o 12,04%, tj. o 4,92 mld zł), jak również zakłady ubezpieczeń działu II (o 12,65%, tj. o 7,99 mld zł).

Tabela 10. Wartość lokat zakładów ubezpieczeń (w mld zł)

Wyszczególnienie	Dla celów rachunkowości	Dla celów wypłacalności	Różnica
Dział I	40,86	45,78	4,92
Dział II	63,15	71,14	7,99
Ogółem	104,01	116,92	12,91

■ Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto z uwzględnieniem oszacowanych regresów i odzysków brutto, wyznaczonych zgodnie z zasadami dla celów wypłacalności, w porównaniu do wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości była niższa o 28,12%, tj. o kwotę 40,0 mld zł. Spadek wartości rezerw wykazały oba działy, przy czym w dziale I o 24,96%, a w dziale II o 33,12%.

Tabela 11. Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń (w mld zł)

Wyszczególnienie	Dla celów rachunkowości	Dla celów wypłacalności	Różnica
Dział I	87,36	65,55	-21,81
Dział II	54,99	36,78	-18,21
Ogółem	142,35	102,33	-40,02

4. Wypłacalność zakładów ubezpieczeń

Od 1 stycznia 2016 r., zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, krajowe zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji zobowiązane są posiadać odpowiednie środki własne na pokrycie dwóch wymogów kapitałowych, tj.:

- dopuszczone środki własne (DŚW) na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności (ang. Solvency Capital Requirement – SCR) oraz
- dopuszczone podstawowe środki własne (DPŚW) na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego (ang. Minimum Capital Requirement – MCR).

Ponieważ wartość minimalnego wymogu kapitałowego nie może być niższa niż określona kwotowo wielkość, dla niektórych zwykle małych zakładów wartość minimalnego wymogu MCR jest wyższa niż wartość kapitałowego wymogu wypłacalności SCR. Z tego powodu na wykresach prezentowane jest pokrycie wymogu, który dla danego podmiotu jest wyższy.

4.1. Struktura ryzyka według kapitałowego wymogu wypłacalności

Wszystkie zakłady ubezpieczeń wyznaczyły kapitałowy wymóg wypłacalności na dzień 31 grudnia 2016 r. za pomocą formuły standardowej. Poniżej przedstawiono informację o strukturze kapitałowego wymogu wypłacalności w podziale na główne moduły ryzyka⁷.

■ Dział I:

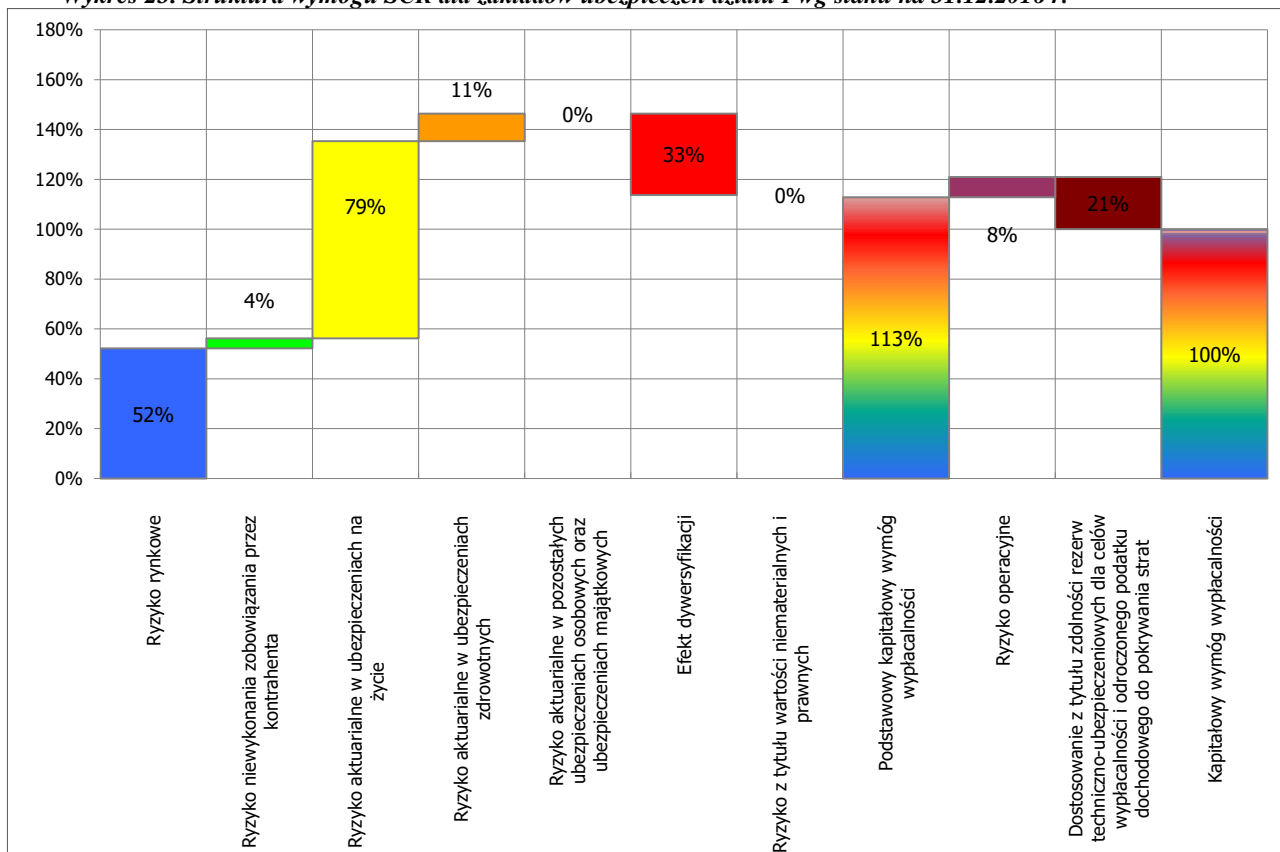
Dla działu I największy wpływ na wielkość kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyznaczonego formułą standardową miały następujące moduły ryzyka⁸:

- ryzyko aktuarialne w ubezpieczeniach na życie (79,1%),
- ryzyko rynkowe (52,2%).

⁷ Zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji przekazują organowi nadzoru informację o strukturze SCR wg podmodułów (rodzajów) ryzyka jedynie w rocznych informacjach ilościowych.

⁸ Ostateczna wartość wymogu SCR jest mniejsza niż suma wymogów kapitałowych dla poszczególnych modułów ryzyka ze względu na efekt dywersyfikacji pomiędzy modułami ryzyka oraz ze względu na dostosowanie z tytułu zdolności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i odroczonego podatku dochodowego do pokrywania strat.

Wykres 23. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 31.12.2016 r.

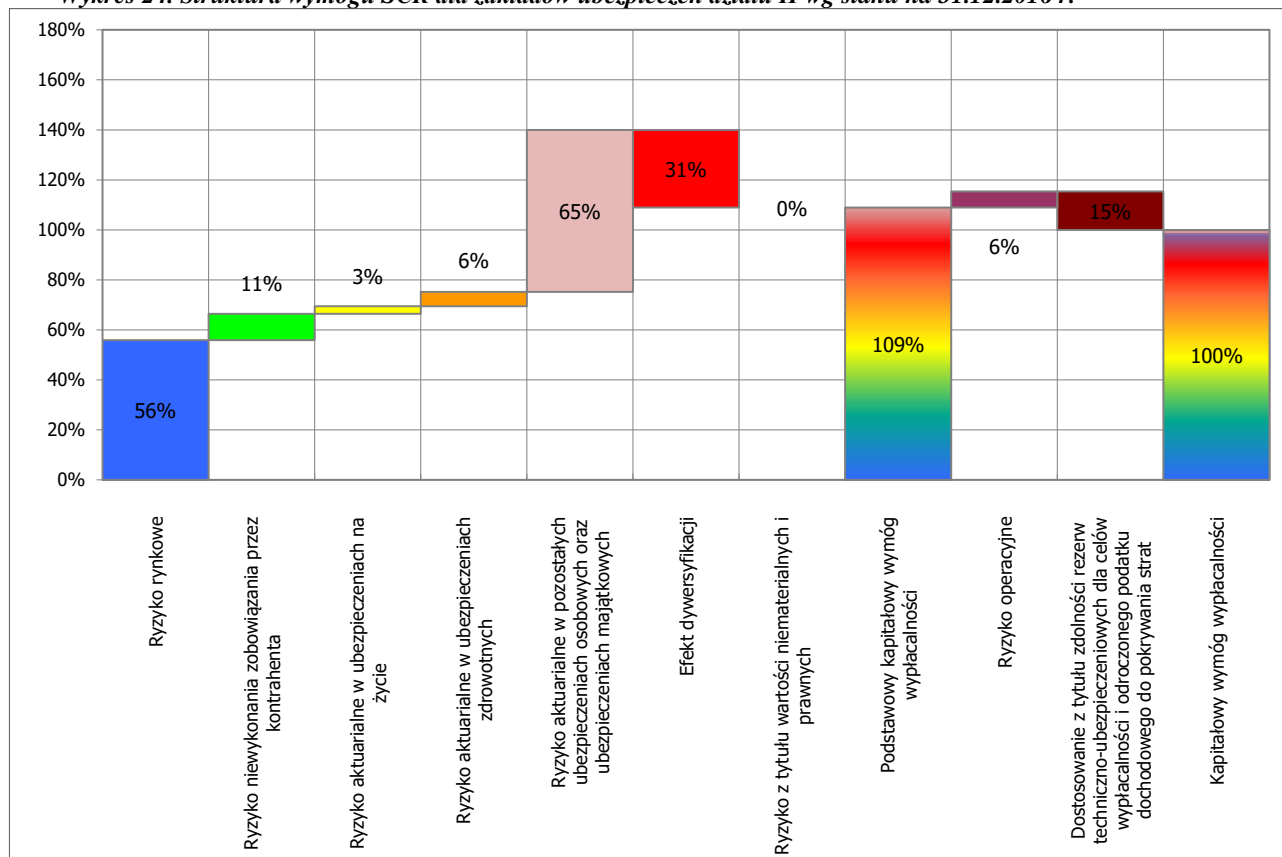
Źródło: Informacje ilościowe przekazane na żądanie organu nadzoru

■ Dział II:

Dla działu II największy wpływ na wielkość kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR) wyznaczonego formułą standardową miały następujące moduły ryzyka:

- ryzyko aktuarialne w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych (64,7%),
- ryzyko rynkowe (55,9%).

Wykres 24. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 31.12.2016 r.

Źródło: Informacje ilościowe przekazane na żądanie organu nadzoru

4.2. Wskaźniki wypłacalności

■ Wskaźniki wypłacalności w skali sektora

Wraz z wejściem w życie ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej ustawowe wskaźniki bezpieczeństwa zakładów ubezpieczeń odnoszą się do minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR).

Współczynniki wypłacalności w skali całego sektora ubezpieczeń, według stanu na koniec 2016 r., obliczone na podstawie zharmonizowanego w Unii Europejskiej sprawozdania dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) zawierającego dane ilościowe⁹, kształtują się na bezpiecznym poziomie: 843% w przypadku minimalnego wymogu kapitałowego (MCR) oraz 269% w przypadku kapitałowego wymogu wypłacalności (SCR). W stosunku do stanu na 1 stycznia 2016 r. wskaźniki te jeszcze zwiększyły się (odpowiednio o 30,3 pkt. proc. oraz 3,9 pkt. proc.).

Wskaźniki wypłacalności sektora na bezpiecznym poziomie: 843% MCR, 269% SCR

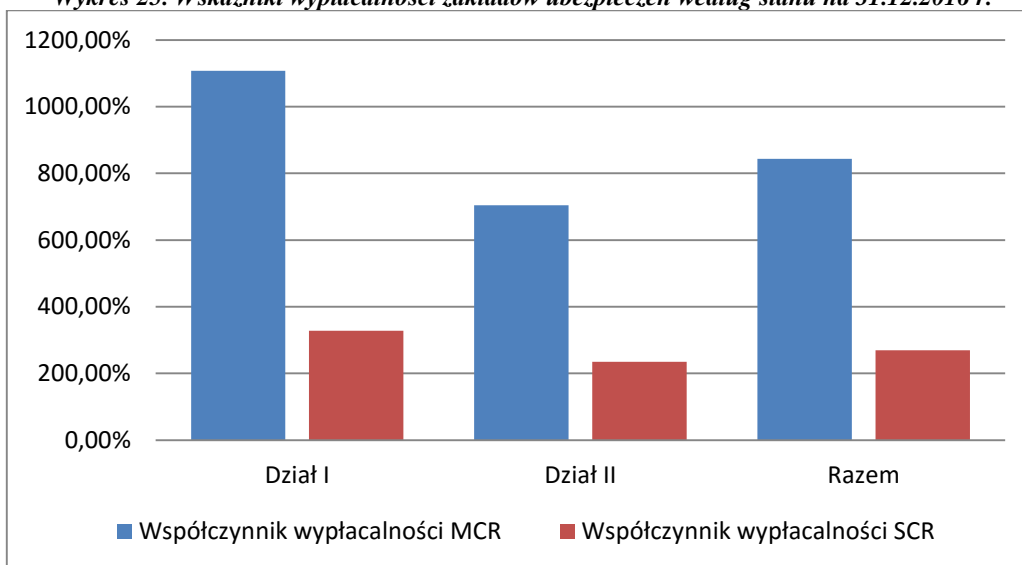
⁹ „Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe” zgodnie z terminologią z rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II), Dz.U. UE L z 17.01.2015 r., s. 1, z późn. zm.

Tabela 12. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń według stanu na 31.12.2016 r.

Pozycja	Dział I			Dział II			Razem		
	01.01.2016	31.12.2016	Zmiana (w pkt. proc.)	01.01.2016	31.12.2016	Zmiana (w pkt. proc.)	01.01.2016	31.12.2016	Zmiana (w pkt. proc.)
Wskaźnik wypłacalności SCR	342%	328%	-14,8	222%	235%	13,3	265%	269%	3,9
Wskaźnik wypłacalności MCR	1 066%	1 108%	41,4	672%	704%	31,9	813%	843%	30,3

Źródło: Dane i informacje do celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

Wykres 25. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń według stanu na 31.12.2016 r.

Źródło: Dane i informacje dla celów wypłacalności (wg Wypłacalność II) – Kwartalne formularze sprawozdawcze zawierające dane ilościowe

Spis tabel

Tabela 1. Zakłady ubezpieczeń działu I o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w 2015 i 2016 roku	7
Tabela 2. Zakłady ubezpieczeń działu II o największych udziałach w rynku (mierzonych wielkością składki przypisanej brutto) w 2015 i 2016 roku	9
Tabela 3. Zestawienie przychodów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w 2015 i 2016 roku.....	11
Tabela 4. Zestawienie kosztów związanych z działalnością lokacyjną zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w 2015 i 2016 roku.....	17
Tabela 5. Zestawienie przychodów i kosztów z działalności lokacyjnej zakładów ubezpieczeń (w mln zł) w 2015 i 2016 roku.....	20
Tabela 6. Kształtowanie się wybranych wskaźników rentowności w 2015 i 2016 roku..	21
Tabela 7. Aktywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w 2015 i 2016 roku.....	23
Tabela 8. Pasywa zakładów ubezpieczeń (w mld zł) w 2015 i 2016 roku	26
Tabela 9. Wartość aktywów zakładów ubezpieczeń (w mld zł)	29
Tabela 10. Wartość lokat zakładów ubezpieczeń (w mld zł)	29
Tabela 11. Wartość rezerw techniczno-ubezpieczeniowych zakładów ubezpieczeń (w mld zł)	29
Tabela 12. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń według stanu na 31.12.2016 r.	33

Spis wykresów

Wykres 1. Składka przypisana brutto w latach 2011-2016 (w mld zł)	6
Wykres 2. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu I w latach 2011-2016	8
Wykres 3. Zmiana składki przypisanej brutto w poszczególnych grupach działu II w roku 2015 i 2016.....	9
Wykres 4. Struktura składki przypisanej brutto z ubezpieczeń bezpośrednich działu II w latach 2011-2016	10
Wykres 5. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto w latach 2011-2016 (w mld zł)	12
Wykres 6. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu I w latach 2011-2016	13
Wykres 7. Struktura odszkodowań i świadczeń wypłaconych brutto według grup ubezpieczeń działu II w latach 2011-2016	14
Wykres 8. Kształtowanie się wskaźnika szkodowości na udziale własnym w poszczególnych grupach działu II w 2015 i 2016 roku	14
Wykres 9. Koszty działalności ubezpieczeniowej w latach 2011-2016 (w mld zł)	15
Wykres 10. Kształtowanie się wskaźnika kosztów akwizycji w latach 2011-2016	16
Wykres 11. Kształtowanie się wskaźnika kosztów administracyjnych w latach 2011-2016	17
Wykres 12. Wynik techniczny w latach 2011-2016 (w mld zł)	18
Wykres 13. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu I w latach 2011-2016 (w mld zł)	19
Wykres 14. Wynik techniczny wg grup ubezpieczeń działu II w latach 2011-2016 (w mld zł)	20
Wykres 15. Wynik finansowy netto w latach 2011-2016 (w mld zł)	21
Wykres 16. Suma bilansowa w latach 2011-2016 (w mld zł).....	23
Wykres 17. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu I w latach 2011-2016.....	24
Wykres 18. Struktura lokat z pozycji B bilansu działu II w latach 2011-2016.....	25
Wykres 19. Kapitały własne zakładów ubezpieczeń w latach 2011-2016 (w mld zł).....	26
Wykres 20. Udział inwestorów zagranicznych w kapitale podstawowym zakładów ubezpieczeń w 2016 roku.	27
Wykres 21. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu I w latach 2011-2016	28

Wykres 22. Struktura rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto działu II w latach 2011-2016	28
Wykres 23. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu I wg stanu na 31.12.2016 r.	31
Wykres 24. Struktura wymogu SCR dla zakładów ubezpieczeń działu II wg stanu na 31.12.2016 r.	32
Wykres 25. Wskaźniki wypłacalności zakładów ubezpieczeń według stanu na 31.12.2016 r.....	33

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
skr. poczt. 419
00-950 Warszawa

tel. (48) 22 262 50 00
fax (48) 22 262 51 11
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl